

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Tina Arčon

**INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARSTVA PRED
NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Tina Arčon

Mentor: red. prof. dr. Marjan Malešič

**INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARSTVA PRED
NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

Zahvaljujem se mentorju red. prof. dr. Marjanu Malešiču za strokovno pomoč in nasvete pri ustvarjanju diplomskega dela.in g. Vinku Ringu, brez katerega diplomsko delo ne bi bilo to, kar je.

Staršem, sestri in Markotu – hvala, ker ste verjeli vame!

INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI (POVZETEK)

Ključne besede: inšpektorat, nadzor in nesreča

V diplomskem delu je obravnavan Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami oziroma njegova vloga v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki predstavlja enega od treh podsistemov sistema nacionalne varnosti RS. Inšpektorat je pri tem eden od dejavnikov, ki skuša doprinesiti k glavnima ciljema sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki sta zmanjšanje števila nesreč in preprečitev oziroma zmanjšanje števila žrtev in drugih posledic. Področja njegovega delovanja se nanašajo na varstvo pred požarom, varstvo pred utopitvami in zaščito in reševanje, pri čemer se delo inšpektorjev deli na naloge inšpekcijskega nadzora in upravne naloge. Analiza Poročil inšpektorata za leta 1995, 1996, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 in 2004 je pokazala, da upravne naloge predstavljajo večino dela, ki ga opravi inšpektorat in se nanašajo predvsem na izdajo požarnih soglasij in sodelovanje na tehničnih pregledih. Največ nalog inšpekcijskega nadzora se opravi v gospodarski družbi, zavodu ali drugi organizaciji, sledi izdaja inšpekcijskih odločb in inšpekcijski pregledi v stanovanjskem ali drugem bivalnem ali gospodarskem objektu. Del nalog inšpekcijskega nadzora predstavljajo pregledi v občinah v katerih se je zaradi rednega vsakoletnega nadzora stanje na področju načrtov zaščite in reševanja iz leta v leto izboljševalo. Zaradi vse višjih pogojev za podelitev naziva inšpektor se je povečevala izobraženost inšpektorjev, nekaj več poudarka pa bo inšpektorat moral posvetiti dodatnemu usposabljanju inšpektorjev.

INSPECTION SUPERVISION ON THE FIELD OF PROTECTION AGAINST NATURAL AND OTHER DISASTERS (ABSTRACT)

Key words: Inspectorate, supervision and disaster

Bachelor thesis talks about the Inspectorate of the Republic of Slovenia for protection against natural and other disasters and his role in the system of protection against natural and other disasters, which is one of subsystems of the national security system of the Republic of Slovenia. The Inspectorate is one of the key factors, which tries to contribute to two main goals of the system of protection against natural and other disasters, that are reduction of disasters and prevention or reduction of the number of casualties and other consequences. The Inspectorate covers fire and drowning safety area, civil protection and disaster relief sphere. Inspectors tasks are divided on inspector supervision and administrative tasks. The analysis of inspectorate Annual reports for years 1995, 1996, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 and 2004 has shown that administrative tasks represents major occupation for the Inspectorate and refers to edition of fire approvals and participation on technical examinations. The most tasks of inspection supervision is done in companies, institutes or other organizations, on the second place is edition of inspection decree and inspection examinations in residential buildings. The last part of inspectorate supervision tasks are examinations in communities. Situation on the civil protection and disaster relief sphere has been improved in the recent years. Because the requirements for becoming a inspector were every year higher, the qualification of inspectors has been improved. Even though the Inspectorate will have to pay more attention to some extra qualifying of the inspectors.

KAZALO

1 UVOD	7
2 METODOLOŠKI OKVIR	9
2.1 NAMEN IN CILJ NALOGE	9
2.2 STRUKTURA DELA	9
2.3 HIPOTEZA	10
2.4 METODE PROUČEVANJA	10
3 TEMELJNI POJMI	11
3.1 NADZOR	11
3.2 NADZOR V OKVIRU DRŽAVNE UPRAVE	13
3.3 INŠPEKCIJSKI NADZOR	14
4 PRAVNE NORME	17
4.1 ZAKON O INŠPEKCIJSKEM NADZORU	17
4.2 ZAKON O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	21
4.3 ZAKON O VARSTVU PRED POŽAROM	22
4.4 STROKOVNI IZPIT ZA INŠPEKTORJA	22
5 SISTEM VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	26
5.1 OPREDELITEV POJMA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	26
5.2 SISTEMSKA IZHODIŠČA	27
5.3 TEMELJI SISTEMA VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	30
5.4 ZNAČILNOSTI SISTEMA	32
5.5 SILE ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ	33
5.6 PRISTOJNOSTI	34
6 INŠPEKTORAT ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	36
6.1 NALOGE	37
6.2 VHODNI IN IZHODNI DOKUMENTI V INŠPEKTORATU	38
6.3 PROCES DELA V INŠPEKTORATU	40
6.4 VRSTE INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV NA PODROČJU VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	42

6.5 NAČIN IZVEDBE INŠPEKCIJSKEGA PREGLEDA.....	43
7 ANALIZA POROČIL	46
7.1 PREGLED ŠTEVILA OPRAVLJENIH NALOG	47
7.2 IZOBRAZBENA STRUKTURA INŠPEKTORJEV NA INŠPEKTORATU RS ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	55
7.3 USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE	56
8 ZAKLJUČEK.....	58
9 LITERATURA.....	61
9.1 KNJIGE	61
9.2 ČLANKI.....	61
9.3 ZAKONSKI IN DRUGI DOKUMENTI.....	62
9.4 ELEKTRONSKI IN DRUGI VIRI	63

1 UVOD

Ni človeške dejavnosti, ki ni opazovana, nadzorovana, ocenjevana in na sploh obravnavana. Čeprav se morebiti ne zavedamo nadzorovanja, je to navzoče že s samim opazovalcem v skupini, čeprav gre le za dve osebi. Nadzorovanje je vsebovano že v razmerjih med ljudmi ne glede na to, ali so institucionalizirana oziroma formalna ali povsem neformalna (Pečar, 1995: 130).

Že od nekdaj je država skušala omejevati posameznika z zakoni in predpisi. Prav zaradi njene oblastne funkcije, njene avtoritete in moči ter krčenja posameznikovih pravic, je vseskozi prihajalo tudi do kršenja njenih postavljenih pravil in norm. Da bi država to omejila in dosegla čim manjšo deviantnost, je uvedla nadzor nad njihovim spoštovanjem.

V absolutističnih in policijskih državah, kjer ni bilo možnosti kakršnekoli oblike priziva na zahteve oblasti, ni bilo potrebe po kakšnem upravnem postopku. Vladarji in njihovi organi so delovali izključno v imenu svojih interesov. Inšpekcijsko nadzorstvo se je pri nas pojavilo v času Bachovega absolutizma¹, ki je v državi videl »psa čuvaja lastnih interesov«. Leta 1867 je Bachov naslednik cesar Franc Jožef z uvedbo meščanskega ministrstva dal podlago za javno upravno pravo. Tako se je upravno nadzorstvo razvilo iz delovanja upravnih sodišč, svoj temelj pa je dobilo s sprejemom prve prave kodifikacije splošnega upravnega postopka leta 1925 v Avstroogrski (Stojin, 1996: 13 in 14).

Diplomsko delo se dotika ravno vprašanja nadzora nad izvajanjem zakonov in podzakonskih aktov. V njem skušam ugotoviti, kako je pri nas urejen inšpekcijski nadzor na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami; kakšne so pristojnosti inšpektorjev, njihove naloge, ki jih opravljajo, kako inšpekcijski nadzor poteka v praksi, kakšna pooblastila imajo inšpektorji pri opravljanju inšpekcijskega nadzora, kakšna je usposobljenost inšpektorjev in kako poteka njihovo izobraževanje.

¹ Bachov absolutizem je bil sistem vladavine v Avstriji med letom 1849-1859, imenovan po notranjemu ministru Bachu (Leksikon Cankarjeve založbe, 1994: 68).

Poudariti velja, da sem pri zbiranju strokovne literature naletela na kar nekaj omejitev. O inšpekcijskem nadzoru je napisane zelo malo strokovne literature. Stojin (1996: 5) išče vzrok za to v tem, »Da se nadzorstvo obravnava kot pragmatična dejavnost«. Nadalje sem naletela na drugo veliko oviro, zaradi katere sem morala že na začetku opustiti marsikatero idejo o podrobnejšem vpogledu v delo inšpektorata, ki sem ga proučevala, torej Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Namreč temelj delovanja inšpektorata, pa tudi ostalih inšpektoratov in organov državne uprave, je Zakon o upravnem postopku², ki določa, da bi za kakršenkoli vsebinski vpogled v zapisnike, odločbe ali druge akte izdane s strani inšpektorata, morala izkazati pravni interes³.

Tako sem se morala zadovoljiti zgolj z raznimi pravilniki o delovanju inšpektorata, smernicami za delovanje inšpekcijskega nadzora ter zakoni in podzakonskimi akti. Edini vsebinski vir podatkov sem našla v Poročilih Inšpektorata za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki so bila glavni vir podatkov moje analize. Diplomsko delo proučuje poročila vse od leta 1995, ko so bile naloge inšpekcijskega nadzora prenesene z občin na ministrstva oziroma inšpektorate kot organe v njihovi sestavi, do leta 2004.

Tudi tukaj sem želela preverjati številčne podatke pred sprejetjem novega zakona leta 1995, ko so bile inšpekcijske službe organizirane kot republiške inšpekcije na državni ravni in občinske inšpekcije v občinah ali kot medobčinske inšpekcije za več občin. Toda podatke o številu inšpekcijskih nalog je bilo praktično nemogoče pridobiti, saj se je večina teh podatkov že porazgubila ali pa so bili že uničeni.

² Uradni list RS, št. 80/1999, 70/2000, 52/2002, 73/2004, 119/2005

³ Zakon o upravnem postopku določa v 82. členu, da imajo »Stranke pravico pregledovati spise zadeve in na svoje stroške prepisati ali preslikati potrebne spise. Pravico ima tudi vsakdo drug, ki verjetno izkaže, da ima od tega pravno korist«.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 NAMEN IN CILJ NALOGE

V diplomskem delu bom skušala predstaviti kakšen nadzor se vrši na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in se pri tem predvsem osredotočila na organ v Sloveniji, ki vrši takšen nadzor, na Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljevanju inšpektorat). Moj namen je ugotoviti, kako nadzor poteka, kdo ga lahko opravlja, kako je organiziran, kakšne so njegove pristojnosti in pooblastila ter v kakšnem obsegu se opravlja. Preko analize Poročil o delu Inšpektorata za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljevanju poročilo), izdanih med letom 1995 in 2005, bom skušala ugotoviti, kakšne naloge inšpektorat opravlja, ali se je njegovo delo skozi proučevano obdobje povečevalo ali zmanjševalo, se je spreminjala njegova struktura ter kako je skozi proučevano obdobje potekalo izobraževanje inšpektorjev.

2.2 STRUKTURA DELA

V diplomskem delu so na začetku opredeljeni temeljni pojmi – nadzor, nadzor v okviru državne uprave in inšpekcijski nadzor. Tretje poglavje se nanaša na pravne norme, na podlagi katerih inšpektorji lahko delujejo in izvajajo naloge inšpekcijskega nadzora. V njem je obravnavan krovni zakon, Zakon o inšpekcijskem nadzoru⁴ in nekatere določbe Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami⁵ in Zakona o varstvu pred požarom⁶, ki se nanašajo na inšpekcijski nadzor ter na splošno opisujejo pogoje za strokovni izpit za podelitev naziva inšpektor. Osrednji del v diplomskem delu se nanaša na kratko predstavitev sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Sloveniji, na delovanje in vlogo inšpektorata ter na njegovo vlogo v sistemu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Nato sledi šesto poglavje, v katerem je analiza poročil od leta 1995 do leta 2005 ter zadnje poglavje – zaključek.

⁴ Uradni list RS, št. 56/2002

⁵ Uradni list RS, št. 64/1994, 33/2000 Odl. US: U-I-313/98, 87/2001-ZMatD, 41/2004

⁶ Uradni list RS, št. 71/1993, 87/2001, 110/2002-ZGO-1

2.3 HIPOTEZA

V svoji diplomski nalogi sem skušala na podlagi analize literature in poročil preveriti naslednji dve hipotezi.

- Hipoteza 1:

»Zaradi učinkovitega in konstantnega nadzora nad občinskimi načrti zaščite in reševanja so občine začele postopoma to področje urejati in izdelovati oziroma usklajevati načrte zaščite in reševanja, zato je bilo posledično kršitev zakonov in predpisov na tem področju vse manj.«

- Hipoteza 2:

»Pogoji za podelitev naziva inšpektor so visoki, narašča tudi zahtevana izobrazba za inšpektorja in število usposabljanj ter izobraževanj, ki se jih udeležujejo inšpektorji na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.«

2.4 METODE PROUČEVANJA

Da sem se lahko lotila pisanja diplomske naloge, sem si skušala z *zbiranjem virov* ustvariti vsebinski okvir o obravnavani temi. Največ sem se posluževala *analize in interpretacije virov* – tako primarnih (zakoni, podzakonski akti - pravilniki, smernice, poročila), kot tudi sekundarnih (knjige, strokovni in znanstveni članki). Da sem lahko vse te vire združila v primerno celoto za mojo diplomsko delo, sem se posluževala *analize vsebine*. Ker sem skušala ugotoviti trend nadzora inšpektorata od leta 1995 do leta 2005, sem preko *analize statističnih podatkov* iz poročil izpeljevala nekatere numerične podatke in jih prikazala. Za primerjavo poročil in nalog inšpektorata sem se posluževala *deskriptivne in primerjalne metode ter sekundarne analize statističnih podatkov*. Pomemben del naloge sem želela posvetiti praktičnemu delu, zato sem skušala čim več praktičnih primerov in izkušenj izvedeti preko *intervjuja*. Intervju sem opravila z g. Vinkom Ringom⁷, ki mi je povedal nekaj več o delovanju inšpektorata, njegovi organizaciji ter o poteku in načinu dela v inšpektoratu.

⁷ Gospod Vinko Ring je inšpektor, zaposlen na Inšpektoratu RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, v uradu glavnega inšpektorja, v Ljubljani.

3 TEMELJNI POJMI

Teorije o nadzorstvu ločijo predvsem dve obliki nadzorovanja, ki sta:

- formalno, ki ga predstavljajo predvsem državni mehanizmi in delujejo predvsem po pravu, imajo določene pristojnosti in predvidene postopke in
- neformalno, ki ga predstavljajo predvsem primarne in sekundarne človeške skupine, katerih kontrolna vloga temelji na življenju v skupnosti, v medsebojnih željah in predvsem čustveni povezanosti. To predstavlja celovito obstoječo kontrolno organizacijo, ki ji je podvržena pretežna večina ljudi (glej Pečar 1988: 16).

3.1 NADZOR

Že Weber je govoril o nadzoru v okviru birokratske organizacije. Max Weber trdi, »*Da je čisto birokratski tip upravne organizacije, sposoben doseči najvišjo stopnjo učinkovitosti in je v tem smislu formalno najbolj racionalno znano sredstvo izvrševanja nadzora nad človeškimi bitji*« (glej Brezovšek, 2000: 266).

V zvezi z učinkovitostjo birokracije **nadzor** obravnava kot sredstvo kontrole in govori o treh tipih legitimnega nadzora:

- karizmatična oblast: izhaja iz predanosti, ki jo čutijo podrejeni do voditelja, za katerega verjamejo, da ima izjemne lastnosti;
- tradicionalna oblast: temelji na prepričanju v »pravilnost« obstoječih običajev in tradicij. Tisti, ki so na oblasti, zahtevajo in dosegajo poslušnost na podlagi svojega tradicionalnega statusa;
- racionalno-legalna oblast: temelji na sprejemanju niza neosebni pravil. Tisti, ki imajo oblast, so zmožni izdajati ukaze, ki jih ljudje ubogajo, ker sprejemajo pravne okvire, ki podpirajo oblast. Ljudje torej ubogajo sodnika, davčnega inšpektorja ali vojaškega poveljnika, ker sprejemajo pravne okvire, ki jim dajejo moč. Pravila, na katerih temelji njihova oblast, so racionalna v smislu, da so bila zavestno oblikovana za doseganje posameznega cilja in določajo sredstva, s

katerimi naj bi bil ta cilj dosežen (glej Weber v Haralambos in Holborn 1999: 280 in 509).

Racionalno-legalna oblast ustvarja posebno vrsto organizacijske strukture. To je birokracija. Njen idealni tip vsebuje naslednje prvine: enostavnost, hierarhičnost, mehanskost, determinističnost, vzročnost in objektivnost.

Zanimive so tudi razlage nadzora v razmerju s tujko **kontrola**. Nekateri avtorji (iz pravnega in politološkega vidika) ločijo med pojmom kontrole in nadzora, drugi, predvsem z organizacijskega vidika, pojma enačijo. Jerovšek (Jerovšek, 1979: 57) pravi: »Izraz nadzor uporabljamo sinonimno s pojmom kontrole. Kontrola in nadzor pomenita pregled rezultatov dela in procesa dela z namenom, da cilje dosežemo tako, kot je predvideno, planirano ali kot je standardizirano.«

Pojem kontrole uporabljamo v organizacijskih vedah v ožjem in širšem smislu. V širšem smislu zajema vpliv in oblast in vključuje proces, v katerem posameznik, grupa ali organizacija postavljajo cilje podjetja in politiko delovne organizacije. V ožjem smislu razumemo pojem kontrole kot tisti proces, v katerem posamezniki ali skupine usmerjajo in regulirajo obnašanje drugega posameznika ali skupine na osnovi sprejetih, formalno določenih in predpisanih ali dogovorjenih ciljev oziroma norm. Bistvo kontrole je v usmerjanju obnašanja v skladu z vnaprej sprejetimi cilji in standardi (glej Jerovšek, 1979: 57).

Stojin (Stojin, 1996: 8) pojma kontrole in nadzora oziroma nadzorstva ločuje in pravi, da »Kontrola sodi med zakonodajno, nadzorstvo pa med izvršilno oblast.« Pojem kontrole vključuje tudi politične vidike in implementacijo, medtem, ko se pojem nadzorstva omejuje na pravno določene postopke, metode delovanja, pristojnosti in sredstva ukrepanja. Obe usmeritvi, tako kontrola kot inšpekcijsko nadzorstvo, sta zato v državni pristojnosti in imata javni pomen za vso državo.

Nadzorstvo je ena od osnovnih zahtev pravne, socialne in demokratične države. Njegov predmet je ugotavljanje med upravičenostjo nosilca do določene pravice in posledicami, ki nastanejo zaradi kršitve takšnega upravičenja (glej Stojin, 1996: 9).

3.2 NADZOR V OKVIRU DRŽAVNE UPRAVE

Državna oblast se izvršuje preko različnih oblastnih funkcij države. Običajno govorimo o treh funkcijah državne oblasti: zakonodajni, izvršilni (ali izvršilnoupravni) in sodni. Pomen načela delitve oblasti, ki je tudi eno izmed načel naše ustavne ureditve, je zlasti v zagotavljanju nadzora nad ustavnostjo in zakonitostjo delovanja državnih organov.

Izvršilna veja obsega dva med seboj tesno povezana segmenta – vlado in državno upravo. Slednja je najobsežnejši korpus v okviru izvršilnega aparata države in predstavlja jedro javne uprave. Organizacijsko gledano je skupek organov, ki upravljajo z državo (v smislu izvajanja politike države), funkcionalno gledano pa je državna uprava dejavnost upravljanja v javnih zadevah na instrumentalni ravni (glej Virant, 1998: 45 in 63).

Funkcije državne uprave logično izhajajo iz njene vloge v upravno-političnem sistemu oziroma v upravnem procesu. Različni avtorji zelo različno opredeljujejo funkcije državne uprave.

R. Godec (glej Virant, 1998: 68 in Rakočević in Bekeš, 1994: 175) loči tri skupine funkcij državne uprave:

- eksekutivna funkcija zajema izvrševanje zakonov in drugih političnih odločitev,
- kurativna funkcija obsega odgovornost za upravno področje in
- servisna funkcija, ki zajema pripravo strokovnih podlag za predstavniški organ.

Šmidovnik (Virant, 1998: 68 in Rakočević in Bekeš, 1994: 175 in 176) razčlenjuje naloge državne uprave glede na njihovo naravo in jih deli na: policijske naloge⁸, skrb za obstoj sistema, javne službe v državni upravi, pospeševalne naloge državne uprave, servisne naloge, predlaganje nove politike in naloge, ki pomenijo izvajanje politike. Vendar stroge meje med temi kategorijami ni mogoče postaviti, kar še

⁸ Med policijske naloge Šmidovnik šteje skrb za javni red in mir, za javno varnost (notranje zadeve), zakonitost (inšpekcije), za racionalno uporabo nacionalnega prostora, za varstvo okolja (urbanizem),...

posebej velja za inšpekcijsko nadzorstvo (ki pomeni tako policijsko kakor tudi izvršilno in kurativno funkcijo državne uprave).

Iz Zakona o državni upravi⁹ izhaja, da državna uprava izvaja naslednje funkcije:

- a) eksekutivno funkcijo (izvrševanje politike), znotraj katere bi lahko izdvojili naslednje funkcije:
- regulativno funkcijo (urejanje družbenih razmerij z upravnimi predpisi),
 - funkcijo upravnega odločanja (izvrševanja javnega interesa),
 - funkcijo upravnega nadzora (inšpekcijski nadzor, nadzor nad organi lokalnih skupnosti),
 - pospeševalno in
 - servisno (zagotavljanje izvajanja javnih služb).
- b) strokovno-tehnično ali strokovno-servisno funkcijo, v okviru katere pripravlja strokovne podlage za odločanje Vlade RS (glej Virant, 1998: 69).

3.3 INŠPEKCIJSKI NADZOR

V Zakonu o inšpekcijskem nadzoru¹⁰ je **inšpekcijski nadzor** opredeljen kot nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov in ga izvršujejo inšpektorji kot uradne osebe s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

Miščević (glej Miščević 1987: 1 in 5) pravi, da je inšpekcijski nadzor posebna oblika upravnega nadzora in ga izvršujejo pooblašteni organi uprave, ki so zadolženi za izvajanje inšpekcijskega nadzora. Nanaša se na zagotavljanje izvrševanja zakonov, predpisov in drugih občnih aktov, ki so v neposredni povezavi z zagotavljanjem ustavnosti in zakonitosti v političnem sistemu.

Inšpekcijsko nadzorstvo je najpomembnejša in najbolj daljnosežna oblika upravnega nadzorstva, v okviru katerega upravni organi nadzorujejo spoštovanje zakonov in njihovih podzakonskih aktov. Je logična in nujna sestavina procesa odločanja

⁹ Uradni list RS, št. 52/2002, 56/2003, 45/2004-ZdZPKG, 61/2004, 123/2004, 93/2005

¹⁰ Uradni list RS, št. 56/2002

oziroma procesa, s katerim se izvršujejo sprejete odločitve. Ta funkcija upravnih organov ima izrazit oblastni značaj (glej Rakočević in Bekeš, 1994: 178 in 179).

Inšpekcijsko nadzorstvo je logična in nujna sestavina procesa odločanja in obsega nadzor nad zakonitostjo dela posameznikov in različnih organizacij¹¹ (glej Rakočević in Bekeš, 1994: 178 in 179).

Vsaka inšpekcija je pazljiv vpogled v delovanje organa ali organizacije, je kritično preverjanje nečesa s tistim, kar je določeno kot norma, kot standard ravnanja. Inšpekcija ugotavlja dejstva (npr. v primeru požara), preverja dokumentacijo in ravnanje subjektov, da bi s tem preprečila kršenje predpisov ali nesrečo (glej Brejc, 1998: 50).

V najširšem smislu lahko koncept nadzora povezujemo z ocenjevanjem ravnanja in dejanj posameznikov v okviru legitimnosti in legalnosti. Če koncept nadzora zožimo na področje državne uprave lahko rečemo, da se z nadzorovanjem nad izvajanjem zakonov in predpisov zagotavlja pravni red; nadzorstvo torej zagotavlja varstvo zakonitosti v upravi kot organizaciji izvršilne oblasti. Kjer se razvija z zakonom določena dejavnost, tam je torej nadzorstvo potrebno za zagotovitev legalnega in legitimnega izvajanja te dejavnosti – legalnost inšpekcijskega nadzorstva je tako zagotovljena z materialnimi predpisi, legitimnost pa z organiziranostjo inšpekcijskih dejavnosti v okviru delovnega področja ministrstva (glej Stojin, 1996: 30; Turk, 2004: 50).

Inšpekcijsko nadzorstvo predstavlja vsebinsko nadzorstvo nad izvrševanjem določenih predpisov in izrečenih ukrepov. Je v bistvu konkretizacija in detailnejše opredeljevanje uresničevanja ciljev določene doktrine (politike) na podlagi predpisov. Ne zadošča le formalna zadostitev predpisu, če ni zadoščeno tudi stroki, njenim spoznanjem, izkušnjam, standardom in normativom (glej Stojin, 1996: 16).

¹¹ Nadzor nad zakonitostjo seveda ne opravljajo samo organi državne uprave, zato moramo ločiti med inšpekcijskim nadzorstvom in nadzorstvom nad zakonitostjo, ki ga opravljajo drugi organi, zlasti sodišča.

Miščević (Miščević, 1987: 5-7) govori o treh **značilnostih inšpekcijskega nadzora**:

1. izvaja ga upravni organ: organ v sestavi ministrstva se ustanovi za opravljanje upravnih poslov in ko njihovo izvrševanje zahteva posebno organizirano službo in samostojnost pri delu;
2. izvaja se neposredni vpogled v delo in poslovanje: ta se omeji z zakoni in zahteva posebna strokovna znanja, brez katerih ni mogoča ocena uporabe določenega predpisa. Pri opravljanju svojih pravic in dolžnosti ima inšpektor v okviru svojih meja pravico, da izvrši vpogled v delo in poslovanje ter v vse podatke, ne glede na oznako in stopnjo tajnosti;
3. inšpektor se mora posluževati upravnih in drugih meril določenih z zakonom: kadar inšpektor ugotovi, da nekdo ne postopa v skladu z zakoni in podzakonskimi akti, ga je pooblaščen in dolžan opozoriti (pisno in ustno), da svoje delovanje uskladi z njimi, in o tem obvestiti nadrejeni organ ter podati prijavo.

Stojin (Stojin, 1996: 23) zgoraj omenjeno tretjo točko imenuje drugače – govori o **pooblastilih**¹²: » Edino z zakonom je mogoče inšpekcijskemu nadzorstvu kot dejavnosti določiti obseg in meje ter medsebojna razmerja med inšpekcijskimi organi. Ta obseg in meje so določene z upravnimi pooblastili.«

Inšpekcijski nadzor obravnavamo tako v **ožjem** kot tudi v **širšem smislu**. V ožjem smislu gre za izvajanje strokovne dejavnosti na določenem delovnem področju ministrstev, v širšem smislu pa pomeni zagotavljanje pravne varnosti – gre torej za presojo skladnosti ugotovljene prakse ali dejavnosti, stanja objektov in naprav z veljavnimi načeli, standardi, normativi, doktrino in zakonom (Stojin, 1996: 30).

¹² Pri pooblastilih je potrebno razlikovati med splošnimi pooblastili, ki jih pridobi oseba s sprejemom v službo na določeno delovno mesto, z določenimi nalogami, ki jih določa splošni akt službe in posebnimi pooblastili, ki jih določita zakon in odgovorna oseba kot predstojnik organa.

4 PRAVNE NORME

Krovni zakon, ki zajema in ureja področje dela inšpektorata in pristojnosti inšpektorjev, je Zakon o inšpekcijskem nadzoru¹³. Kar ni urejeno s tem zakonom, za svoje delovanje inšpektorji uporabljajo Zakon o upravnem postopku¹⁴.

Za inšpekcije, katerih delovanje urejajo posebni zakoni, se ta dva zakona uporabljata samo glede tistih vprašanj, ki niso urejena s posebnimi zakoni. Tako so pomembni za delovanje inšpektorata tudi Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami¹⁵, Zakonu o varstvu pred požarom¹⁶ in Zakonu o gasilstvu¹⁷.

Poleg teh se inšpektorji pri svojem delu srečujejo in uporabljajo, še posebej na področju varstva pred požarom, veliko število pravilnikov in različnih standardov. Tako je samo na področju varstva pred požarom približno petdeset pravilnikov in okoli dva tisoč standardov.

4.1 ZAKON O INŠPEKCIJSKEM NADZORU

Od časa, ko je bil inšpekcijski nadzor zelo odvisen od trenutne politike države in neučinkovit zaradi neprestanih vplivov na delo inšpektorjev, se je spremenilo že marsikaj. Prvi poskus ureditve tega področja je bil leta 1974 z Zakonom o inšpekcijah¹⁸, ki ni prinesel praktično nobenega učinka, dokler ni bil leta 1994 sprejet Zakon o organizaciji in delovnem področju ministrstev¹⁹ in Zakon o upravi²⁰.

S slednjima se je s 1. 1. 1995 sistem inšpekcijskih služb popolnoma reorganiziral in iz občinskih upravnih organov prenesel na ministrstva oziroma inšpektorate kot organe v njihovi sestavi. Ta reorganizacija v smeri neposrednega vodenja inšpekcij iz

¹³ Uradni list RS, št. 56/2002

¹⁴ Uradni list RS, št. 80/1999, 70/2000, 52/2002, 73/2004, 119/2005

¹⁵ Uradni list RS, št. 64/1994, 33/2000 Odl. US: U-I-313/98, 87/2001-ZMatD, 41/2004

¹⁶ Uradni list RS, št. 71/1993, 87/2001, 110/2002-ZGO-1

¹⁷ Uradni list RS, št. 71/1993, 1/1995, 28/1995, 73/1997 Odl.US: U-I-341/94, 28/2000, 91/2005

¹⁸ Uradni list SRS, št. 13/1974

¹⁹ Uradni list RS, št.: 71/1994

²⁰ Uradni list RS, št.: 67/1994

centralnega organa je imela pozitivne učinke na učinkovitost delovanja inšpekcij, kar kažejo statistike opravljenih nadzorov, in na zmanjšanje vpliva politike na njihovo delovanje (Kladošek, 2002: 163).

Zakon je na enak način uredil in poenotil delovanje vseh državnih inšpekcijskih služb; z njim so bile vsem državnim inšpekcijskim organom zagotovljene enake možnosti ukrepanja z vsemi pooblastili za zagotavljanje učinkovitega nadzora nad izvajanjem predpisov, za katere so pristojni (Kladošek, 2002: 163).

Da pa bi se povečala učinkovitost in usklajenost delovanja inšpekcij, njihova transparentnost in skladnost delovanja, je leta 2002 prišlo do sprejetja Zakona o inšpekcijskem nadzoru²¹ (v nadaljevanju ZIN).

ZIN je razdeljen na 10 poglavij in ima 47 členov.

⇒ SPLOŠNE DOLOČBE (1.–3. člen)

V tem delu je opredeljeno, da ZIN ureja načela inšpekcijskega nadzora, organizacijo inšpekcij, položaj, pravice in dolžnosti inšpektorjev, njihova pooblastila, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom.

Opredeljen je inšpekcijski nadzor in pravi, da se za inšpekcije, katerih delovanje urejajo posebni zakoni, ta zakon uporablja samo glede tistih vprašanj, ki niso urejena s posebnimi zakoni; glede vseh postopkovnih vprašanj pa se uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek.

⇒ NAČELA (4.–7. člen)

ZIN začne z **načelom samostojnosti**, ki pravi, da so inšpektorji pri svojem delovanju samostojni. Njihove naloge opravljajo po **načelu varstva javnega interesa in varstva zasebnih interesov**. ZIN je prinesel tudi novo načelo, **načelo javnosti**. Z

²¹ Uradni list RS, št. 56/2002

njim se skuša uveljaviti sodobne standarde odprtosti delovanja uprave in pomeni, da so inšpektorji dolžni obveščati javnost, kadar je to potrebno. Ker pa so inšpektorati del represivnega sredstva države in zato posegajo v zasebno sfero fizičnih in pravnih oseb, se morajo posluževati **načela sorazmernosti** in to tako, da pri izvrševanju svojih pooblastil posegajo v njihovo delovanje le v obsegu, ki je nujen za zagotovitev učinkovitega inšpekcijskega nadzora.

⇒ ORGANIZACIJA (8.–11. člen)

Inšpektorati so organizirani kot samostojni organi v okviru ministrstva za posamezno upravno področje. Vodi ga glavni inšpektor, ki organizira in koordinira delo inšpektorjev ter v okviru svojih pristojnosti odgovarja za zakonitost in učinkovitost dela inšpekcije. Da bi se povečala enotnost delovanja in stalno usklajevanje dela med posameznimi inšpektorati, pa je ZIN predvidel stalno medresorsko delovno telo.

⇒ POLOŽAJ, PRAVICE IN DOLŽNOSTI INŠPEKTORJEV (12.–17. člen)

Za zagotovitev strokovnosti in učinkovitosti inšpektorjev ZIN določa naslednje pogoje za podelitev naziva inšpektor:

- univerzitetna ali visoka strokovna izobrazba,
- najmanj pet let delovnih izkušenj in
- strokovni izpit za inšpektorja (oziroma izpit iz upravnega postopka).

V prejšnjem Zakonu o javni upravi²² je bil inšpektorjem s podelitvijo naziva podeljen tudi trajen mandat. ZIN je to določbo nekoliko spremenil in pravi, da se inšpektorja ne sme zaradi delovnih potreb brez njegovega soglasja premestiti na drugo delovno mesto, za katero ni določeno izvrševanje inšpekcijskih pooblastil.

Ko inšpektor pri svojem delu naleti na poslovno, uradno ali drugo tajnost, jo je dolžan varovati tudi po prenehanju delovnega razmerja inšpektorja. Poleg tega ne sme izdati, kdo je podal določeno prijavo oziroma od koga je dobil določene informacije.

²² Uradni list RS, št. 67/1994, 20/1995 Odl.US: U-I-285/94-105, 29/1995-ZPDF, 80/1999, 52/2002-ZDU-1, 56/2002

⇒ POOBLASTILA INŠPEKTORJA (18.–23. člen)

Pravna podlaga za izvajanje inšpekcijskega nadzorstva so pooblastila. Na podlagi teh pooblastil inšpekcijski organi izrekajo ukrepe, ki so predpisani z zakonom ali so odrejeni po uradni osebi.

Zakon daje inšpektorjem obsežna pooblastila, ki so potrebna za učinkovito opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora. Inšpektor je pri svojem delu samostojen in ima poleg klasičnih pooblastil (pregledati prostore, objekte, dokumente, odreditev ukrepov za odpravo pomanjkljivosti in nepravilnosti v roku, ki ga sam določi, predlaganje uvedbe postopka zaradi prekrška) v zakonu določena tudi posebna pooblastila, ki se nanašajo na npr. prepoved opravljanja dejavnosti, odvzem predmetov in dokumentacije ...

Zavezanec mora inšpektorju omogočiti nemoteno opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora, če inšpektor naleti na fizični odpor, lahko zahteva pomoč policije.

⇒ POSTOPEK PRI OPRAVLJANJU NALOG INŠPEKCIJSKEGA NADZORA (24.–31. člen)

Inšpektor mora obravnavati vse prijave, pritožbe, sporočila in druge vloge, tudi anonimne prijave. Da se njihovo delo nekoliko razbremeni, lahko po pooblastilu posamezna dejanja v postopku opravlja tudi druga uradna oseba, vendar ne more izdajati odločb in sklepov.

Inšpektor lahko v primeru, da ugotovi, da v posameznem primeru ne prihaja do kršitve zakona ali predpisa, postopek ustavi s sklepom. Zaradi povečanja učinkovitosti inšpektorjev, pritožba zoper odločitev oziroma odločbo inšpektorja ne zadrži njene izvršitve.

⇒ UKREPI INŠPEKTORJEV (32.–36. člen)

Da se prepreči težje kršitve zakonov in prepisov, je v zakonu določba o preventivnih ukrepih inšpektorjev in opozorilih. Z njimi odgovarjajo na razna vprašanja, obveščajo in osveščajo javnost preko medijev.

Če zavezanec ne odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti, ima inšpektor možnost, da prepove opravljanje dejavnosti oziroma odvzame predmete ali dokumentacijo.

⇒ ODŠKODNINSKA ODGOVORNOST (37. člen)

Država odgovarja za škodo, ki je bila zavezancu povzročena zaradi protipravnega dejanja ali opustitvijo nalog inšpekcijskega nadzora.

⇒ KAZENSKÉ DOLOČBE (38.–40. člen)

V nadaljevanju zakona so obravnavane še kazenske določbe oziroma višine denarnih kazni, s katerimi inšpektor lahko kaznuje zavezanca.

4.2 ZAKON O VARSTVU PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Zakon pooblašča inšpektorat, da opravlja nadzor na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Navaja, da je naloga inšpektorjev zlasti preverjanje načrtov za zaščito in reševanje, usposobljenosti, opremljenosti in pripravljenosti enot Civilne zaščite ter preverjanje izvajanja ukrepov za preprečevanje nastanka naravnih in drugih nesreč.

Glavni inšpektor lahko odredi praktični preizkus ali vajo, s katero lahko inšpektorji dobijo še natančnejši vpogled v usposobljenost in učinkovitost enot, ki so jih dolžni po tem zakonu preverjati.

Poleg splošnih daje zakon inšpektorjem tudi posebna pooblastila, da lahko odredijo prenehanje dejavnosti oziroma prepovejo uporabo objekta in da kršitelju naložijo odpravo pomanjkljivosti.

4.3 ZAKON O VARSTVU PRED POŽAROM

Zakon o varstvu pred požarom določa, da inšpektorji zaradi boljše učinkovitosti pri svojem delu sodelujejo z drugimi inšpekcijami. Naloge inšpektorjev se nanašajo na nadzor nad delovanjem gasilskih enot, vodenjem evidenc in podatkov o požarih in eksplozijah, izvajanje usposabljanja zaposlenih ... Na koncu pomemben delež dela inšpektorata predstavlja preverjanje tehnične dokumentacije, katera zagotavlja varstvo pred požarom.

Pravice in dolžnosti inšpektorjev opredeljene v tem zakonu so podobne tistim, ki so opredeljene v Zakonu o inšpekcijskem nadzoru²³ (vstop v objekte, pregled dokumentov, zbiranje obvestil ...). Zakon natančneje določa, da mora inšpektor pri ugotavljanju vzrokov večjih požarov sodelovati s policijo in kriminalistično službo.

4.4 STROKOVNI IZPIT ZA INŠPEKTORJA

Strokovni izpit za inšpektorja je predpisan z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru²⁴, ki v 12. členu med pogoji za pridobitev naziva inšpektor in s tem za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora določa tudi strokovni izpit za inšpektorja.

Program strokovnega izpita obsega splošni in posebni del. Program splošnega dela določi minister, pristojen za upravo, program posebnega dela pa ministri, pristojni za posamezna področja.

²³ Uradni list RS, št. 56/2002

²⁴ Uradni list RS, št. 56/2002

⇒ SPLOŠNI DEL STROKOVNEGA IZPITA ZA INŠPEKTORJA

Splošni del strokovnega izpita se deli na tri sklope, med katerimi vsak zajema določeno področje, ki ga mora inšpektor poznati, da lahko opravlja naloge inšpekcijskega nadzora:

A. Upravni postopek

B. Inšpekcijski nadzor: načela inšpekcijskega nadzora; pogoji za opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora; omejitev opravljanja dejavnosti; varovanje poslovne in druge tajnosti ter tajnosti vira; posebne odgovornosti inšpektorjev: pooblastila inšpektorja; opravljanje nalog inšpekcijskega nadzora; vstop v prostore, objekte in k napravam zavezanca; vstop v poslovne in druge prostore, ki ne pripadajo zavezancu; pregled stanovanjskih prostorov zavezanca; stranke v postopku inšpekcijskega nadzora; pooblastilo za opravljanje posameznih dejanj v postopku; opravljanje strokovnih del v inšpekcijskih zadevah; ustavitev inšpekcijskega postopka; stroški inšpekcijskega postopka; preventivni in posebni ukrepi inšpektorja, ukrepi za zavarovanje pravic drugih oseb in ukrepi, povezani s prepovedjo opravljanja dejavnosti; kazenske določbe.

C. Postopek o prekrških

⇒ POSEBNI DEL STROKOVNEGA IZPITA ZA INŠPEKTORJA

Posebni del izpita obsega določbe predpisov na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Program in obseg posebnega dela izpita določi minister, pristojen za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, glavni inšpektor, ki je pristojen za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, pa usklajuje vsebine posebnega dela izpita.

Program posebnega dela izpita za inšpektorje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami obsega vsebine s področij:

A. Varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami: program obsega temeljne naloge sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami; načela varstva pred naravnimi

in drugimi nesrečami; dolžnosti in pravice državljanov pri varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami; odgovornost za povzročeno škodo; pristojnosti države, občine, gospodarskih družb; programiranje in načrtovanje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter zaščite, reševanja in pomoči; sistem opazovanja, obveščanja in alarmiranja; zaščitni ukrepi; osebna in vzajemna zaščita; sile za zaščito, reševanje in pomoč – naloge in izvajalci; mobilizacija in aktiviranje sil za zaščito, reševanje in pomoč; upravljanje in vodenje; upravne naloge na področju varstva pred naravnimi in drugimi, nesrečami; pristojnosti in posebna pooblastila inšpekcije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami; izobraževanje in usposabljanje ter kazenske določbe.

B. Varstva pred požarom: cilji in dejavnosti varstva pred požarom; načela varstva pred požarom; programiranje in raziskovanje varstva pred požarom; izobraževanje in usposabljanje varstva pred požarom; načrtovanje in izvajanje ukrepov varstva pred požarom; požarno zavarovanje in požarno varovanje premoženja; informacijski sistemi in zbirke podatkov; splošni ukrepi varstva pred požarom; odgovorne osebe za varstvo pred požarom; oprema, naprave in druga sredstva za varstvo pred požarom; posebni ukrepi varstva pred požarom; splošne upravne naloge varstva pred požarom; naloge, pravice in dolžnosti inšpektorja za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami; ukrepi inšpektorja ter kazenske določbe.

C. Gasilstva: definicija in naloge gasilstva; pravice vodje intervencije v zvezi z omejevanjem ustavnih pravic; nosilci in naloge na področju gasilstva; vrste, organiziranost in opremljenost gasilskih enot; opravljanje javne službe; zahteve in dolžnosti poklicnih gasilcev; zahteve in dolžnosti prostovoljne gasilcev, zahteve in dolžnosti gasilskih enot v podjetjih, izobraževanje in usposabljanje gasilcev, naloge, dolžnosti in organiziranost gasilskih zvez, obveščanje in alarmiranje gasilskih enot, medsebojna pomoč gasilcev, pravice in dolžnosti vodje intervencije, dolžnosti lastnikov oziroma uporabnikov zemljišč in objektov, kazenske določbe.

D. Varstva pred utopitvami: ukrepi varstva pred utopitvami, reševanje ljudi in plovil, usposabljanje reševalcev iz vode, enot za zaščito, reševanje in pomoč, ter potapljačev, pogoji za kopališča in kopališko dejavnost, omejitve in prepovedi na

kopališčih, omejitve in prepovedi pri potapljanjih, naloge, dolžnosti in pogoji za reševalce iz vode, kazenske določbe.

Program iz prejšnjega člena je podlaga za izdelavo podrobnejših vsebin za posebni del izpita z navedenimi pravnimi viri in literaturo, ki jih predpiše glavni inšpektor, pristojen za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Glavni inšpektor, pristojen za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, usklajuje podrobnejše vsebine posebnega dela izpita iz prejšnjega člena glede na spremembe predpisov na področju, na katerem se izvaja inšpekcijski nadzor.

5 SISTEM VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Geografska lega naše države na stičišču Sredozemlja, alpskega sveta in panonske nižine je zelo ugodna, saj povezuje različne regije, narode in kulture, hkrati pa pomeni večjo potresno, poplavno, požarno in drugo ogroženost (<http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv1.htm>, 19.05.2006).

Naravne in druge nesreče ogrožajo fizično, socialno in ekonomsko varnost prebivalcev ter splošno varnost in blaginjo v državi, zato je varstvo pred nesrečami eden od strateških nacionalnih interesov Republike Slovenije. Slovenska država se je na te nevarnosti odzvala z organiziranjem sistema varstva pred nesrečami (Ušeničnik 2002: 462).

5.1 OPREDELITEV POJMA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Po Nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami²⁵ varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami obsega varstvo ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine ter okolja pred vsemi nevarnostmi in nesrečami, ki lahko ogrozijo njihovo varnost.

Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami obsega vse preventivne, zaščitne, reševalne, sanacijske in druge dejavnosti, ki prispevajo k večji varnosti ljudi, premoženja, kulturne dediščine in okolja pred nevarnostmi naravnih in drugih nesreč (Ušeničnik, 2002: 462).

Varstvo pred nesrečami danes ne pomeni več množice razdrobljenih in med seboj nepovezanih preventivnih, zaščitno-reševalnih, sanacijskih in drugih dejavnosti. Razvija se kot enoten in celovit sistem, ki omogoča, da se vse naštete in med seboj

²⁵ Uradni list RS, št. 44/2002

odvisne dejavnosti izvajajo povezano in usklajeno. To pa zagotavlja tudi večjo smotrnost, učinkovitost in gospodarnost celotnega sistema (Ušeničnik, 2002: 462).

Cilj varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je zmanjšati število nesreč in preprečiti oziroma ublažiti njihove posledice. Vse oblike varstva se izvajajo v skladu z načeli mednarodnega humanitarnega prava in mednarodnega prava varstva ljudi, živali, kulturne dediščine in okolja pred škodljivimi vplivi naravnih nesreč in nesreč, ki jih prinaša sodobna civilizacija²⁶.

Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami zagotavljajo v okviru svojih pristojnosti oziroma pravic in dolžnosti:

- državljani in drugi prebivalci Republike Slovenije kot posamezniki;
- prebivalci, prostovoljno organizirani v društva, strokovna združenja in druge nevladne organizacije, ki opravljajo dejavnost, pomembno za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- javne reševalne službe;
- gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije;
- lokalne skupnosti;
- država²⁷.

5.2 SISTEMSKA IZHODIŠČA

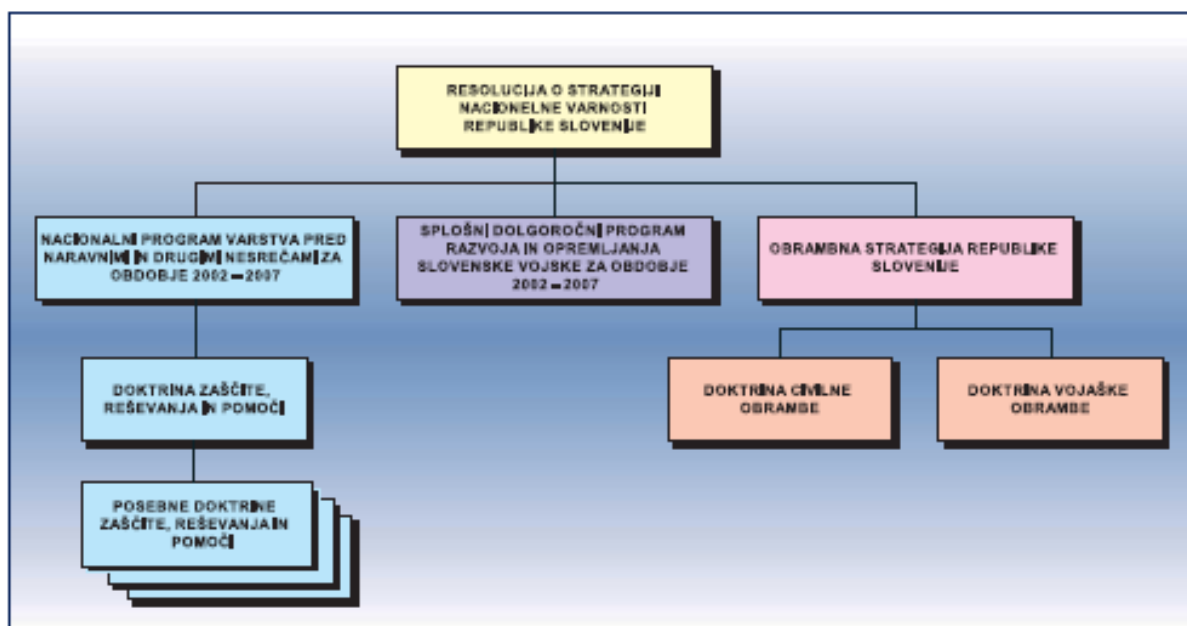
Državni zbor RS je leta 2001 sprejel Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti RS²⁸ (v nadaljevanju resolucija), s katero je določil nacionalne interese, varnostna tveganja, vire ogrožanja, pravne in druge temelje, organizacijo in delovanje sistema nacionalne varnosti ter usmeritve za izvajanje politike nacionalne varnosti. Resolucija RS je kot temeljni in konstitutivni dokument na področju nacionalne varnosti podlaga razvojnih in doktrinarnih dokumentov o nacionalni varnosti.

²⁶ Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami: Uradni list RS, št. 44/2002

²⁷ Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami: Uradni list RS, št. 64/1994, 33/2000 Odl. US: U-I-313/98, 87/2001-ZMatD, 41/2004

²⁸ Uradni list RS št. 56/2001

Na podlagi resolucije so bili sprejeti Splošni dolgoročni program razvoja in opremljanja Slovenske vojske²⁹, Obrambna strategija RS³⁰ in Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami³¹. Razvojnim sledijo doktrinarni dokumenti – Doktrina zaščite, reševanja in pomoči³², Doktrina vojaške obrambe in Doktrina civilne obrambe³³.

Slika 5.1: Dokumenti o nacionalni varnosti Republike Slovenije
(<http://www.sos112.si/slo/tdocs/varstvo.pdf>, 28.05.2006)

Med viri ogrožanja varnosti RS resolucija posebej opozarja na pomen nevojaških virov, ki ob zmanjševanju pomena vojaških vse bolj izstopajo in lahko, prav tako kot vojna, močno ogrozijo varnost družbe. Zato mora biti varnostna politika RS, ki jo sestavljajo zunanja politika, gospodarska politika, obrambna politika, politika notranje varnosti, politika varstva okolja in politika varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, kar se da uravnotežena.

Sistem nacionalne varnosti RS sestavljajo:

- ⇒ obrambni podsystem,
- ⇒ podsystem notranje varnosti in

²⁹ Uradni list RS št. 97/2001

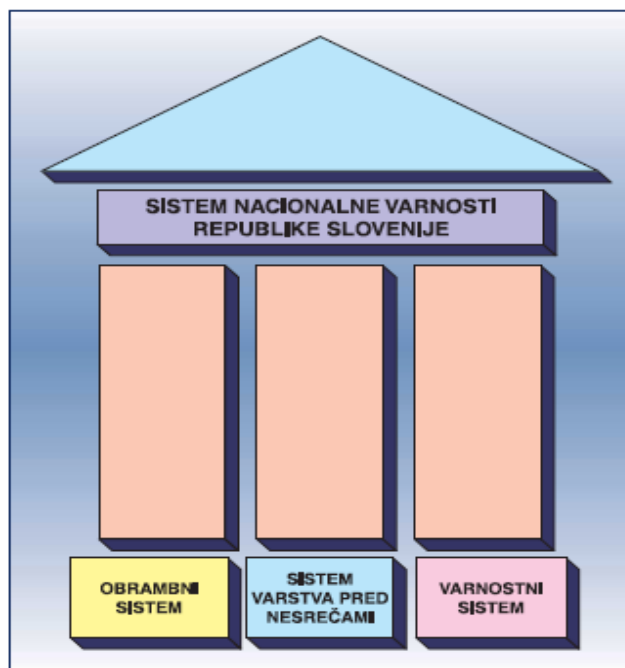
³⁰ Vlada RS, december 2001

³¹ Uradni list RS, št. 44/2002

³² Vlada RS, maj 2002

³³ Vlada RS, april 2002

⇒ podsystem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Slika 5.2: Sistem nacionalne varnosti Republike Slovenije
(<http://www.sos112.si/slo/tdocs/varstvo.pdf>, 28.05.2006)

Obrambni sistem predstavlja celoto mehanizmov, ki zagotavljajo varnost države pred zunanjo vojaško agresijo in drugimi nasilnimi posegi tujih oboroženih sil, in ga sestavljata vojaška in civilna obramba. Njegova naloga je sodelovanje v mednarodnih mirovniških in drugih varnostnih operacijah v okviru OZN, EU in NATA (Ušeničnik, 2002: 465).

Sistem notranje varnosti predstavljajo policija, državno tožilstvo, pravosodni organi ter nadzorni in inšpekcijski organi, ki v sodelovanju z drugimi državnimi organi in ustanovami zagotavljajo osebno in premoženjsko varnost državljanov, javni red, izvajanje obveščevalne dejavnosti, varovanje državne meje, sodno varstvo, izvajanje nadzornih in inšpekcijskih nalog ter drugih nalog s področja notranje varnosti (Ušeničnik, 2002: 465).

Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami obsega celoto ukrepov, dejavnosti in postopkov za varstvo pred nesrečami ter izvajalcev, ki se s tem ukvarjajo.

5.3 TEMELJI SISTEMA VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Pravni temelj predstavljajo ustava, zakoni in drugi predpisi, mednarodno humanitarno pravo, sprejete mednarodne konvencije o varstvu in zaščiti ljudi, živali, kulturne dediščine in okolja pred škodljivimi vplivi naravnih in drugih nesreč ter sklenjene mednarodne pogodbe.

Politični temelj izhaja iz ustavne ureditve, ki zagotavlja, da se vsa vprašanja varstva pred nesrečami rešujejo po demokratični poti v okviru institucij političnega sistema in da RS zagotavlja varstvo človekovih pravic, vključno s pravico do zaščite, reševanja in pomoči ter socialne varnosti ob naravnih in drugih nesrečah, vsem ljudem na njenem ozemlju.

Prostovoljno opravljanje nalog je eden pomembnejših temeljev sistema varstva pred nesrečami. V Sloveniji je prostovoljno opravljanje nalog varstva pred nesrečami, zlasti nalog zaščite, reševanja in pomoči, zelo razširjeno in na izjemno visoki strokovni ravni. Prostovoljci se v izvajanje nalog na področju varstva pred nesrečami vključujejo bodisi kot posamezniki ali v skupinah in v okviru raznih prostovoljnih organizacij.

Državlanske dolžnosti obsegajo vojaško dolžnost, delovno dolžnost, dolžnost sodelovati v Civilni zaščiti in materialno dolžnost. Vojaška in delovna dolžnost ter dolžnost sodelovati v Civilni zaščiti se nanašajo na državljane RS, materialna dolžnost pa se nanaša tako na državljane kot na gospodarske družbe, zavode in druge organizacije.

Informacije, znanje in izkušnje imajo vse večji pomen pri varstvu pred nesrečami. Informacije o nevarnostih in nesrečah povečujejo občutljivost ljudi za probleme, povezane z nevarnostmi in nesrečami, vzbujajo varnostno in zaščitno zavest ter njihovo pripravljenost za sodelovanje pri odločanju in iskanju rešitev, ki prispevajo k večji varnosti pred nesrečami. Informacij v lahko razumljivi obliki o nevarnostih, možnih posledicah nesreč, ravnanju ob nesrečah, osebni in vzajemni zaščiti, načrtih

zaščite in reševanja ter drugih oblikah pripravljenosti na nesreče ni nikoli dovolj. Za informiranje javnosti so odgovorni pristojni državni organi in občine.

Načrtovanje: na področju varstva pred nesrečami razlikujemo razvojno in tako imenovano operativno načrtovanje. Kot izhodišča za načrtovanje se upoštevajo: nevarnosti, stopnja in vrsta ogroženosti, tehnične in tehnološke možnosti preventive ter zaščite in reševanja, izkušnje iz nesreč v preteklosti, stanje pripravljenosti na nesreče in naravne ter druge danosti.

Temeljna dokumenta razvojnega načrtovanja na ravni države sta srednjeročni nacionalni program in letni načrt varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Temeljna dokumenta razvojnega načrtovanja v občini pa sta srednjeročni program in letni načrt varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Sistemske urejene finančne vire sistema varstva pred nesrečami predstavljajo: proračun RS, proračuni občin, požarna taksa, zavarovalne premije, donacije in drugi prostovoljni prispevki, mednarodna pomoč in drugi viri. Sredstva za varstvo pred nesrečami se v državnem in občinskih proračunih oblikujejo za tri temeljne namene: za preventivo, za zagotavljanje pripravljenosti, za zaščito in reševanje ter za sanacijo škode in odpravo drugih posledic nesreč. Sredstva za preventivo se načeloma zagotavljajo v okviru programov posameznih dejavnosti (npr. vodnega gospodarstva, stanovanjske gradnje, gozdnega gospodarstva, varstva naravne in kulturne dediščine ...). Sredstva za zagotavljanje pripravljenosti ter zaščito in reševanje se zagotavljajo na posebnih postavkah v proračunu RS, proračunih občin in s finančnimi načrti gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij. Sredstva za sanacijo škode in odpravo drugih posledic nesreč pa se zagotavljajo v proračunu RS in proračunih občin, običajno v okviru proračunske rezerve.

Materialne vire predstavljajo razpoložljiva zaščitna sredstva, reševalna oprema, sredstva humanitarne pomoči, namenske zaloge materialnih sredstev za zaščito, reševanje in pomoč, ki jih oblikujejo država in občine, državne blagovne rezerve, namenski objekti in naprave za zaščito, reševanje in pomoč.

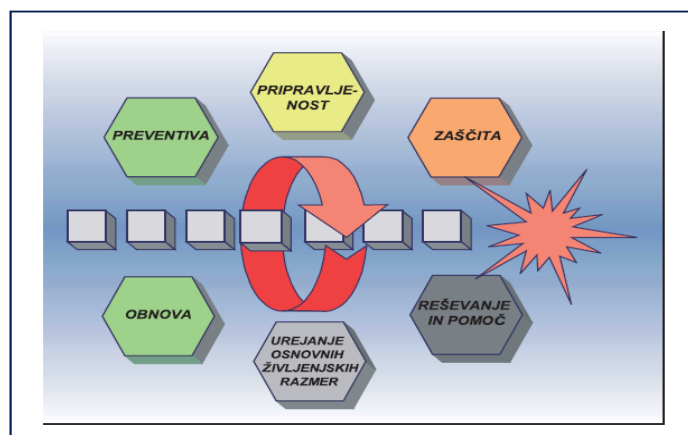
Mednarodno sodelovanje – dvostranske sporazume o sodelovanju na področju varstva pred nesrečami je Republika Slovenija do sedaj sklenila z Madžarsko, Avstrijo, Hrvaško in Slovaško. V postopku so sporazumi o medsebojnem sodelovanju z Italijo, Rusko federacijo, Češko republiko in Poljsko. Pobudo za sklenitev takega sporazuma je Slovenija dala tudi Bosni in Hercegovini ter še nekaterim drugim državam v regiji. Podpisala in ratificirala je tudi večstranski sporazum držav Srednjeevropske pobude o sodelovanju pri napovedovanju, preprečevanju in ublažitvi naravnih in tehnoloških katastrof (Ušeničnik 2002: 467-481).

5.4 ZNAČILNOSTI SISTEMA

Glavna cilja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami sta zmanjšanje števila nesreč in preprečitev oziroma zmanjšanje števila žrtev in drugih posledic (<http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv1.htm>, 19.05.2006).

Na podlagi le teh resolucija³⁴ govori o petih temeljnih nalogah sistema varstva pred nesrečami, ki jih opravlja (glej sliko 5.3):

- preprečevanje naravnih in drugih nesreč (izvajanje preventivnih ukrepov);
- odkrivanje, spremljanje in opozarjanje na nevarnost nesreč;
- izvajanje priprav za zaščito in reševanje;
- neposredno izvajanje zaščite in reševanja ter pomoči;
- odpravljanje in zmanjševanje posledic ter nesreč.

Slika 5.3: Temeljne naloge sistema varstva pred nesrečami
Vir: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/varstvo.pdf>, 28.05.2006

³⁴ Uradni list RS št. 56/2001

5.5 SILE ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ

Sistem zaščite in reševanja, kot ga poznamo danes v Sloveniji, sestavljajo sile za zaščito, reševanje in pomoč, ki so med seboj povezane v enoten sistem, ki omogoča enotno opravljanje in vodenje ter uporabo skupne telekomunikacijske in druge infrastrukture. Sile za zaščito, reševanje in pomoč so razpoložljive človeške zmogljivosti društev, gospodarskih družb, zavodov, lokalnih skupnosti, države ali drugih organizacij, ki so namenjene zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah. Glede na način vključevanja in sodelovanja njihovih članov te sile delimo na:

- prostovoljne, ki jih oblikujejo državljani v okviru prostovoljnih društev, strokovnih združenj, javnih reševalnih služb in drugih prostovoljnih ter humanitarnih organizacij (prostovoljni gasilci, Rdeči križ, Gorska reševalna služba, enote reševalcev z reševalnimi psi Kinološke zveze Slovenije);
- poklicne predstavljajo operativne skupine raznih podjetij, zavodov in drugih organizacij, ki se v okviru svoje dejavnosti ukvarjajo z zaščito in reševanjem (poklicni gasilci, javna zdravstvena služba, javne službe socialnega varstva, javna veterinarska služba, ekološki laboratorij, rudarske reševalne enote, enota za reševanje ob nesrečah z jedkimi snovmi, mobilna meteorološka enota, gospodarske javne službe, javne službe regijskega ter državnega pomena in organizacije po pogodbi);
- dolžnostne, med katere spadajo enote in službe Civilne zaščite (enote za veterinarsko prvo pomoč, tehnične reševalne enote, enote za RKB obrambo, službe za vzdrževanje in uporabo zaklonišč, enote za varstvo pred neeksploziranimi ubojnimi sredstvi, enote za proženje snežnih plazov, enota za hitre reševalne intervencije in službe za podporo ...), ki se organizirajo na podlagi državljske dolžnosti kot dopolnilne sile za zaščito, reševanje in pomoč. Organizirajo jih država, lokalne skupnosti ter gospodarske družbe in druge organizacije v skladu s svojimi potrebami glede na stopnjo tveganja svoje dejavnosti (<http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sz1.htm>, 24.05.2006, <http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv1.htm>, 19.05.2006 in Ušeničnik 2002: 487).

5.6 PRISTOJNOSTI

Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami temelji na odgovornosti državnih organov in občin za preprečevanje in odpravljanje nevarnosti ter pravočasnem ukrepanju ob nesrečah. Temelji tudi na obveznostih gospodarskih služb, zavodov in drugih organizacij.

Pristojnosti izvajalcev sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami so navedene v spodnji tabeli (glej tabelo 5.1).

Država in občine organizirajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami kot enoten in celovit sistem v državi.

Pristojnosti	
Izvajanje varstva pred nesrečami	Naloge
Država	<ul style="list-style-type: none"> - urejanje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, - načrtovanje razvojnih projektov in raziskovalne dejavnosti, - izdelava državnih ocen ogroženosti, - organiziranje in opremljanje državnih sil za zaščito, reševanje in pomoč, - vodenje sil za zaščito, reševanje in pomoč, ki prizadenejo dve ali več lokalnih skupnosti, - organiziranje in izvajanje opazovanja, obveščanja in alarmiranja, - organiziranje in vzdrževanje zvez, - ocenjevanje škode, ki jo povzročijo naravne in druge nesreče, - pomoč pri odpravljanju posledic naravnih in drugih nesreč, da se zavaruje zdravje in življenje ljudi, premoženje, kulturna dediščina in okolje ter prepreči nastajanje nadaljnje škode in zagotovi druge osnovne pogoje za življenje, - določanje izobraževalnih programov in programov usposabljanja s področja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter izvajanje programov, ki so državnega pomena, - inšpekcija nad izvajanjem predpisov in ukrepov varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, - urejanje meddržavnega in drugega mednarodnega sodelovanja na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.
Občine	<ul style="list-style-type: none"> - spremljanje nevarnosti, obveščanje in alarmiranje prebivalstva o pretečih nevarnostih, - organiziranje in vzdrževanje sredstev za alarmiranje, - zagotavljanje zvez, - načrtovanje in izvajanje zaščitnih ukrepov, - izdelava občinskih ocen ogroženosti ter načrtov zaščite in reševanja, - organiziranje, razvijanje in vodenje osebne in vzajemne zaščite - organiziranje in opremljanje organov, enot in služb Civilne zaščite ter drugih sil za zaščito in reševanje v občini, - zagotavljanje nujnih sredstev za začasno namestitvev v primeru naravnih in drugih nesreč, - izvajanje programov usposabljanja občinskega pomena,

	<ul style="list-style-type: none"> - usklajevanje načrtov in drugih priprav za zaščito, reševanje in pomoč s sosednjimi občinami, - odpravljanje posledic naravnih in drugih nesreč.
Gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije	<ul style="list-style-type: none"> - zagotoviti morajo pogoje in možnosti za izvajanje osebne in vzajemne zaščite delavcev ter izvajati predpisane zaščitne ukrepe, - organizacije, ki so kakor koli povezane z uporabo nevarnih snovi morajo izdelati oceno ogroženosti in načrt ZRP, - zgoraj navedene organizacije morajo financirati lastne priprave in s sorazmernim deležem priprave in ukrepe lokalne skupnosti, - MOP lahko odredi povzročitelju ali pristojni službi nujno zaščitno in reševalno intervencijo, obvezno sanacijo posledic nesreče in izvedbo zaščitnih ukrepov, - vsakdo, ki je namenoma ali iz velike malomarnosti povzročil ogroženost, zaradi katere so nastali stroški nujnega ukrepanja, mora poravnati stroške intervencije, sanacije in odškodnin.

Tabela 5.1: Pristojnosti na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

Vir: Učno gradivo pri predmetu Teorija civilne obrambe I

Pri upravljanju sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami sodelujejo vsak na svoji ravni: državni zbor in vlada, občinski sveti in župani ter upravni odbori in poslovodni organi gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij. Operativno strokovno vodenje akcij za zaščito, reševanje in pomoč je v rokah poveljnikov in štabov Civilne zaščite, vodij intervencij ter vodij reševalnih enot in služb³⁵.

³⁵ Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami: Uradni list RS, št. 44/2002

6 INŠPEKTORAT ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljevanju inšpektorat) je samostojni organ v sestavi Ministrstva za obrambo. Vodi ga glavni inšpektor. Sestavljajo ga Sektor za inšpekcijski nadzor in 13 izpostav: Celje, Gorenjska, Koper, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Posavje, Postojna, Ptuj, Slovenj Gradec in Trbovlje. Največje izpostave so v Ljubljani (približno 11 inšpektorjev), Celju in Mariboru (v vsaki po 5 inšpektorjev) ter Kranju in Novi Gorici (v vsaki po 4 inšpektorji).

Podrobnejši vpogled v organizacijo inšpektorata prikazuje spodnja shema (glej shemo 6.1), kjer so bolj natančno opredeljeni posamezni strokovni sodelavci ter pomočniki glavnega inšpektorja. Slednjih je pet in vsak od njih je zadolžen za eno področje: področje gasilske operative, rizične industrije, nevarnih snovi, zaščite in reševanja ter informatike.

Shema 6.1: Organizacijska shema inšpektorata

Glavni inšpektor je odgovoren za spremljanje predpisov in objav, izdelavo dopolnil in navodil, letno in mesečno planiranje dela inšpektorata ter za izvajanje večino podpornih aktivnosti (sistemizacija, predlaganje za napredovanja, plan izobraževanja, razpored dosegljivosti ...). Sodeluje in pomaga pri sprejemu zahtev za

inšpekcijske preglede, pri sprejemu vlog za soglasja, predlogu uvedbe postopka o prekršku ...

Inšpektorji so predvsem zadolženi za izdajanje požarnih soglasij, izvajanje inšpekcij – obveščanje strank o inšpekcijah, izdaja zapisnika o inšpekcijskem nadzoru, izdaja odločbe ali sklepa, izdaja odločbe o prekršku, izdaja ovadbe za uvedbo kazenskega postopka ...; pri tem morajo oddajati še mesečna poročila o delu inšpektorja.

S 1. januarjem 2005 je inšpektorat na podlagi Zakona o prekrških³⁶ postal tudi prekrškovni organ³⁷ in tako dobil še dodatne zadolžitve, naloge in pristojnosti.

6.1 NALOGE

Na področju **varstva pred požarom** inšpektorji izvajajo predvsem nadzor nad:

- načrtovanjem in izvajanjem ukrepov za varstvo pred požarom po posameznih področjih oziroma dejavnostih,
- delovanjem gasilskih enot,
- pooblaščenimi fizičnimi in pravnimi osebami, ki opravljajo naloge varstva pred požarom,
- vodenjem evidenc in podatkov o požarih in eksplozijah,
- izvajanjem usposabljanja zaposlenih in
- izvajanjem preventivnih ukrepov.

Poleg navedenih nalog, inšpektorat opravlja tudi naslednje naloge v zvezi z graditvijo objektov:

- preverja usklajenost projektne, tehnične in druge dokumentacije s predpisi o varstvu pred požarom,
- izdaja smernice, mnenja, projektne pogoje in požarna soglasja k osnutkom prostorskih ureditvenih načrtov in gradbenim dovoljenjem ter
- sodeluje pri tehničnih pregledih.

³⁶ Uradni list RS, št. 7/2003, 45/2004-ZdZPKG, 86/2004, 7/2005 Skl.US: U-I-19/05-5, 34/2005 Odl.US: U-I-19/05-11, 44/2005, 40/2006 (51/2006 - popr.)

³⁷ Prekrškovni organi so upravni in drugi državni organi in nosilci javnih pooblastil, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški, in organi samoupravnih lokalnih skupnosti, ki so s posebnimi predpisi pooblaščen za odločanje o prekrških.

Na področju **zaščite in reševanja** izvajajo inšpektorji predvsem nadzor nad:

- izvajanjem ukrepov za preprečevanje in zmanjšanje posledic naravnih in drugih nesreč,
- uporabo in vzdrževanjem zaklonišč,
- stanjem ocen ogroženosti,
- stanjem načrtov zaščite in reševanja,
- opravljanjem nalog opazovanja, obveščanja in alarmiranja,
- vodenjem podatkov, evidenc in zbirk podatkov o silah in sredstvih za zaščito, reševanje in pomoč ter o nesrečah in reševalnih intervencijah,
- organiziranjem, usposabljanjem, opremljanjem in stanjem pripravljenosti enot, služb in drugih operativnih sestavov ter organov vodenja zaščite, reševanja in pomoči,
- delovanjem javnih reševalnih služb in
- usposabljanjem delavcev v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah.

Na področju **varstva pred utopitvami** izvajajo inšpektorji nadzor nad:

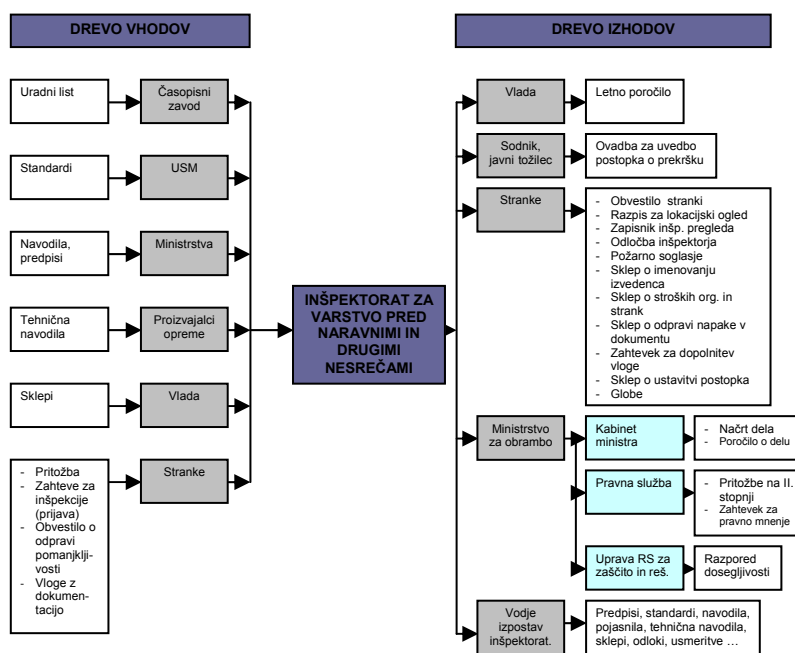
- obratovanjem urejenih kopališč,
- delovanjem reševalcev iz vode,
- organizacijami, ki izvajajo usposabljanja za reševalce iz vode,
- organizacijami, ki izposojajo opremo in sredstva namenjeno športni dejavnosti,
- usposobljenostjo in opremljenostjo reševalcev iz vode in
- izdaja mnenja k obratovalnim dovoljenjem za naravna kopališča (<http://www.mors.si/index.php?id=11>, 12.05.2006 in Smernice za izvajanje nalog inšpektorata RS ta varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, 2000: 3 in 4).

6.2 VHODNI IN IZHODNI DOKUMENTI V INŠPEKTORATU

Inšpektorat nastopa pri svojem delovanju kot prejemnik in kot dobavitelj; zato ločimo dve fazi: prvo, kjer inšpektorat sprejema dokumente, zahteve in vloge ter drugo fazo, kjer izdaja različne dokumente.

Kot je razvidno iz sheme (glej shema 5.2), inšpektorat, da lahko spremlja predpise, ki so objavljeni v Uradnem listu (zakoni, predpisi, uredbe ...), ali sprejema dokumente, od ministrstva dobi navodila in predpise; da pa so inšpektorji pri svojem delu na tekočem z najnovjšimi standardi (predvsem iz področja varstva pred požarom, kjer je teh standardov preko 2000), le te dobijo od Urada za standardizacijo in meroslovje; od proizvajalcev opreme inšpektorji dobijo tehnična navodila. Pri svojem delu mora inšpektorat upoštevati tudi sklepe Vlade RS. Največji delež vhodov predstavljajo zahteve oziroma prijave strank, njihove pritožbe, vloge ..., na podlagi katerih se potem izvaja inšpekcijski nadzor.

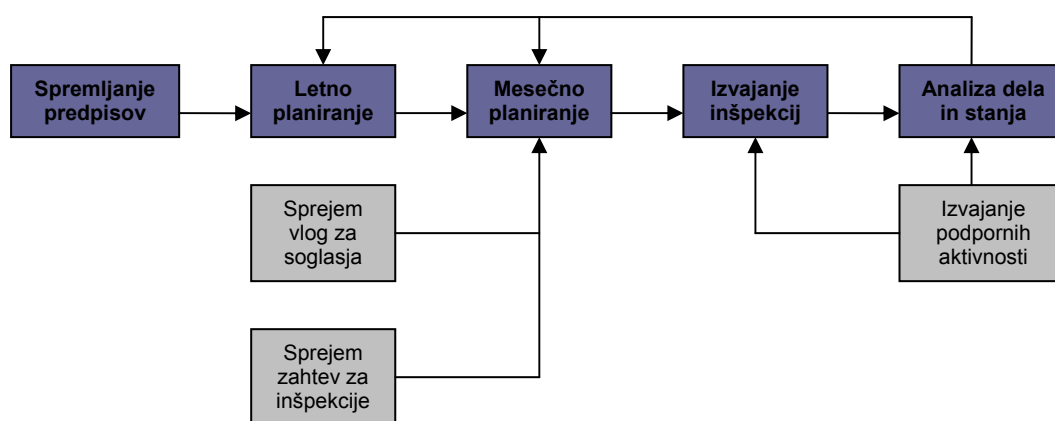
Drugi del sheme (glej shemo 6.2) predstavlja izdelke oziroma dokumente, ki jih izdaja inšpektorat in komu so le ti namenjeni. Tako kot pri vhodnih dokumentih je največ izhodnih pri strankah. Inšpektorji izdajajo obvestila o inšpekciji, zapisnike o opravljenem inšpekcijskem nadzoru, na podlagi katerega izdajo odločbo ali sklep, plačilne naloge, požarna soglasja ... V primeru, da se stranka pritoži na odločbo, inšpektor izda novo odločbo, če oceni, da je to potrebno ali pa jo posreduje na drugo stopnjo. Iz izbranih poročil se izdelava letno poročilo in analiza stanja za preteklo leto s predlogi ukrepov za izboljšanje stanja, ki ga dobi Vlada RS. Ministrstvu inšpektorat pošilja mesečne in letne programe dela ter mesečna in letna poročila o delu inšpektorata, katere bom tudi v nadaljevanju podrobneje analizirala.

Shema 6.2: Shema vhodov in izhodov inšpektorata

6.3 PROCES DELA V INŠPEKTORATU

Proces dela (glej shemo 6.3) v inšpektoratu se začne s spremljanjem predpisov. Tukaj gre za pridobivanje in proučevanje predpisov in drugih dokumentov ter za spremljanje objav o novih zakonskih predpisih, ki urejajo področje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v Uradnem listu RS. Sem sodi tudi obravnavanje predpisov, ki jih izda Vlada RS ali katero od ministrstev in niso izšli v Uradnem listu RS, in spremljanje novoizdanih standardov. Za ta prvi proces dela je v inšpektoratu odgovoren predvsem glavni inšpektor, ob pomoči njegovega pomočnika ali svetovalca. Glavni inšpektor na podlagi tega izda navodilo o izvajanju predpisov.

Shema 6.3: Diagram procesa dela inšpektoratu

Prav tako kot spremljanje predpisov, je ena od nalog glavnega inšpektorja izdelava programa dela za tekoče leto. Naredi ga na podlagi analiz in ugotovitev opravljenega inšpekcijskega dela. Program dela mora biti poslan v kabinet ministra najkasneje do 25. januarja tekočega leta, pri čemer so njegovi sestavni deli težiščne in tekoče naloge. Vzporedno z njim nastaja tudi program dela izpostave, za katerega je odgovoren vodja izpostave in mora biti usklajen s programom dela inšpektorata.

Stranke (podjetja in zasebniki) same zahtevajo inšpekcijske preglede na podlagi zahteve ali prijave. Poleg tega lahko odredita inšpekcijske preglede tudi glavni inšpektor, še posebej v posameznih objektih oziroma na posameznem področju dela (npr. šole, tekstilna industrija, bolnice ...), in minister. Poleg zahtev inšpektorat

sprejema tudi vloge za izdajo soglasja h gradbenemu dovoljenju. Stranka je v tem primeru investitor, pooblaščenec investitorja ali pa upravni organ.

Pomočniki in svetovalci glavnega inšpektorja vsak posebej izdelajo mesečni program dela, ki se uskladijo v skupni mesečni program dela.

Glavna dejavnost in namen inšpektorata je izvajanje inšpekcijskega nadzora. Ta se izvaja skladno s predpisi, potrebami in zahtevami. Po potrebi se stranki pošlje obvestilo o inšpekcijskem nadzoru, lahko pa se inšpektor o njem dogovori ustno ali po telefonu. Po opravljenem inšpekcijskem nadzoru inšpektor napiše zapisnik in odločbo oziroma sklep. Po novem lahko inšpektor na podlagi Zakona o prekrških³⁸ izda plačilni nalog ali odločbo o prekršku in po potrebi izdaja še:

- sklep o imenovanju izvedenca;
- sklep o stroških organov in strank;
- taksni opomin o dostavi manjkajoče upravne takse;
- v primeru, da pride do pomote pri izdaji dokumentov (odločbe) se izda sklep o odpravi napake v dokumentu;
- na zahtevo stranke ali po uradni dolžnosti, če nadaljnji postopek ni mogoč, inšpektor izda tudi sklep o ustavitvi postopka;
- če se stranka na izdano odločbo v zakonitem roku pritoži, inšpektor pritožbo preuči in na njeni podlagi spremeni posamezne dele odločbe in izda novo odločbo; pritožba zoper odločbo se zavrže, če pritožba ni dovoljena, če je prepozna ali če jo je vložila neupravičena oseba; če pa je pritožba upravičena se jo pošlje pravni službi v nadaljnje reševanje na drugo stopnjo;
- če stranka noče prostovoljno izpolniti oziroma uresničiti tistega kar se ji nalaga z odločbo, inšpektor izda sklep o dovolitvi izvršbe;
- inšpektor naloži odgovorni osebi ali posamezniku plačilo globe za storjen prekršek oziroma mu izda plačilni nalog;
- požarna soglasja, smernice, mnenja ali projektne pogoje izdajajo inšpektorji v izpostavah ali inšpektorji urada glavnega inšpektorja za različne namene;

³⁸ Uradni list RS, št. 7/2003, 45/2004-ZdZPKG, 86/2004, 7/2005 Skl.US: U-I-19/05-5, 34/2005 Odl.US: U-I-19/05-11, 44/2005, 40/2006 (51/2006 - popr.)

- na podlagi razpisa upravnega organa se opravi tehnični pregled objekta, kjer zapisnik piše upravni organ, inšpektor pa poda izjavo, oziroma napiše samostojni zapisnik³⁹.

Na koncu procesa dela inšpektorata se naredi analiza mesečnega poročila o delu. Mesečno poročilo o delu izdelajo vsi inšpektorji. Svetovalci in pomočniki v uradu glavnega inšpektorja izdelajo analize stanja po posameznih področjih dela, za katere so zadolženi. Iz teh podatkov in iz zbranih letnih poročil o delu izpostav se izdela letno poročilo o delu inšpektorata in analiza stanja s predlogi ukrepov za izboljšanje stanja na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

6.4 VRSTE INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV NA PODROČJU VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Inšpekcijske preglede delimo po nivojih, načinu izvajanja in po namenu.

a) Po nivojih izvajanja :

Inšpekcijske preglede izvajajo inšpektorji na naslednjih nivojih organiziranja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami :

- države,
- regij,
- občin,
- gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij (v nadaljevanju besedila: gospodarskih družb) in
- stanovanjskih ali drugih bivalnih ali gospodarskih objektov.

b) Po načinu izvajanja:

- Napovedani inšpekcijski pregledi: praviloma se napovejo s pisnim obvestilom vsaj 8 dni pred izvedbo inšpekcijskega nadzora, pri čemer se pregledi na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami praviloma izvajajo kot napovedani;

³⁹ Na podlagi zapisnika izda upravni organ uporabno dovoljenje za objekt. Če pa je inšpektor na podlagi predložene dokumentacije in ogleda objekta ugotovil pomanjkljivosti, mora stranka te odpraviti.

- Nenapovedani inšpekcijski pregledi: izvedejo se brez predhodnega obvestila z namenom, da se ugotovi dejansko stanje v določenem trenutku ali pa se ta opravi zaradi neposredne grožnje oziroma posledic naravne ali druge nesreče.

c) Po namenu izvajanja:

- Redni inšpekcijski pregledi: izvajajo se na podlagi letnih in mesečnih programov dela;
- Izredni inšpekcijski pregledi: izvajajo se na podlagi prijav državnih organov in drugih fizičnih ali pravnih oseb ter v primerih, ko obstaja neposredna nevarnost, da bi prišlo do nesreče, ali je do nesreče prišlo zaradi neupoštevanja predpisov na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ali na podlagi odredbe glavnega inšpektorja.
- Ponovni inšpekcijski pregledi: izvajajo se z namenom ugotovitve odprave pomanjkljivosti, katere so bile ugotovljene na rednem ali izrednem inšpekcijskem pregledu in za katere je bila v zapisniku oziroma odločbi naložena odprava pomanjkljivosti v določenem roku.
- Praktični preizkusi ali vaje: izvede se zaradi preverjanja dejanske operative sposobnosti posameznih subjektov sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Inšpektorji lahko izvedejo preizkus ali vajo le na podlagi predhodne odredbe glavnega inšpektorja (Smernice za izvajanje nalog inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, 2000: 4-6).

6.5 NAČIN IZVEDBE INŠPEKCIJSKEGA PREGLEDA

Ob inšpekcijskem pregledu se praviloma pregleda vse elemente sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Po presoji inšpektorja lahko tudi enega ali več elementov.

Za začetek izvajanja inšpekcijskega nadzora se stranki pošlje obvestilo o inšpekciji⁴⁰.

⁴⁰ Obvestila o inšpekcijskem nadzoru se ne pošlje v primeru, ko je inšpekcijski pregled nenapovedan.

Glavni dokument, ki ga sestavi inšpektor po opravljenem inšpekcijskem pregledu, je **zapisnik**⁴¹. Zapisnik ima status javne listine⁴² in po Zakonu o upravnem postopku⁴³ obsega (glej sliko 6.1):

<p>Ime organa (lahko tudi naslov, datum in številka)</p>
<p>ZAPISNIK (o ustni obravnavi, ogledu, inšpekcijskem pregledu ...)</p>
<p>UVODNI DEL</p> <ul style="list-style-type: none"> - ime in sedež organa, ki opravlja dejanje - kraj, dan in ura dejanja - zadeva, v kateri se dejanje opravlja - osebna imena uradnih oseb - osebna imena navzočih strank in njihovih zastopnikov ali pooblaščenec - ugotovitev, kdo od povabljenih se ni odzval, in ugotovitev, ali so jim bila vabila pravočasno vročena
<p>VSEBINSKI DEL</p> <ul style="list-style-type: none"> - natančen in kratek zapis poteka ter vsebine v postopku opravljenega dejanja - natančen in kratek zapis danih izjav (izjave strank, prič, izvedencev in drugih udeležencev, ki so pomembne za odločitev, se zapišejo dobesedno v prvi osebi) - navedba listin in drugih dokazov, ki so bili uporabljeni pri dejanju - zapis sklepov, izdanih med dejanjem
<p>SKLENITEV</p> <ul style="list-style-type: none"> - navedba, da je zapisnik prebran in da ni bilo pripomb - navedba, da je zapisnik prebran, in na kratko zapisana vsebina pripomb, če so bile pripombe podane - navedba, ob kateri uri je bilo dejanje oziroma zapisnik končan - podpisi tistih, ki so sodelovali v postopku - če kdo noče podpisati zapisnika ali odide, preden je zapisnik sklenjen, se to vpiše v zapisnik in navede, zakaj - overitev (podpis) uradne osebe, ki je vodila dejanje, in morebitnega zapisnikarja

Slika 6.1: Oblika zapisnika
Vir: Grafenauer in Breznik, 2005: 218

Inšpektor v zapisniku navede, kakšen je namen inšpekcijskega nadzora in se opredeli, kaj bo predmet nadzora. Na koncu se navede rok za odpravo pomanjkljivosti, če so le te med postopkom nadzora ugotovljene.

Zapisnik se vroči udeležencem v postopku inšpekcijskega pregleda v skladu z določbami Zakona o splošnem upravnem postopku⁴⁴.

⁴¹ V upravnem postopku je treba mnogokrat potek in vsebino dejanj zapisati oziroma prenesti v pisno obliko, da se točno evidentira in zabeleži potek postopka in posameznih dejanj v postopku.

⁴² Zapisnik, sestavljen v skladu z Zakonom o upravnem postopku, ima dokazno moč javne listine; je torej dokaz o poteku in vsebini dejanja ter danih izjav v postopku (Grafenauer in Breznik, 2005: 217).

⁴³ Uradni list RS, št. 80/1999, 70/2000, 52/2002, 73/2004, 119/2005

⁴⁴ Uradni list RS, št. 80/1999, 70/2000, 52/2002, 73/2004, 119/2005

Kopije zapisnikov o opravljenem pregledu na področju zaščite in reševanja v občinah se pošlje uradu glavnega inšpektorja, zapisnik o opravljenem pregledu v državnih organih ter izpostavah Uprave RS za zaščito in reševanje pa se pošlje v vednost Upravi RS za zaščito in reševanje.

V primeru, da je v postopku inšpekcijskega nadzora ugotovljeno, da zavezanec ni storil kršitve zakona ali drugega predpisa ali pa so bile ugotovljene le manjše pomanjkljivosti, inšpektor ustavi postopek s **sklepom**. V obrazložitvi sklepa inšpektor navede obseg opravljenega nadzora in razloge za ustavitev postopka (Zakon o inšpekcijskem nadzoru, št. 56/2002: 5848 in Smernice za izvajanje nalog Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, 2000: 7).

V nasprotnem primeru, če je v postopku inšpekcijskega nadzora ugotovljeno, da je zavezanec storil kršitev zakona ali drugega predpisa ali, da so bile ugotovljene večje pomanjkljivosti, inšpektor na podlagi ugotovitev pregleda in zapisnika praviloma izda **odločbo**⁴⁵.

Odločba se ne izda Upravi RS za zaščito in reševanje ter njenim izpostavam, organizacijskim enotam Ministrstva za obrambo in Slovenski vojski. Navedenim se vroči le zapisnik, v katerem se določijo tudi roki za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti.

Roki za odpravo pomanjkljivosti se določijo ob upoštevanju obsega oziroma pomembnosti ugotovljenih pomanjkljivosti z vidika ogrožanja ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja.

⁴⁵ Odločba, izdana v upravnem postopku, je konkretni upravni akt, s katerim pristojni organ odloči o kakšni pravici, obveznosti ali pravni koristi posameznika ali pravne osebe oziroma druge osebe, ki je lahko stranka v upravnem postopku (Grafenauer in Breznik, 2005: 335). Na odločbo je dovoljena pritožba ministru za obrambo v roku 15 dni za področje zaščite in reševanja in 8 dni za področje varstva pred požarom, v obeh primerih pa pritožba ne zadrži izvršitve.

7 ANALIZA POROČIL

V drugem delu diplomskega dela sem se osredotočila na analizo letnih Poročil Inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljevanju poročila). Preučevala sem poročila iz leta 1995, 1996, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003 in 2004⁴⁶. Vsa imajo v svoji vsebini navedene podatke o številu opravljenih nalog v preteklem letu. Obravnavajo naloge opravljene na področju varstva pred požarom in na področju zaščite in reševanja, pri tem pa ločujejo upravne naloge in naloge inšpekcijskega nadzora.

Na področje varstva pred požarom sodi izdajanje požarnih soglasij, izdajanje soglasij k lokacijskim dovoljenjem, h gradbenim dovoljenjem, k enotnemu dovoljenju za gradnjo, k uporabnim dovoljenjem in k osnutkom prostorskih izvedbenih načrtov. Taka porazdelitev je obravnavana v poročilih, ki sem jih proučevala. Vendar je v letu 2004 na podlagi določil Zakona o graditvi objektov⁴⁷ in Zakona o urejanju prostora⁴⁸ prišlo do sprememb. Inšpektorji namreč ne izdajajo več soglasij k lokacijam, izdajajo le smernice za pripravo prostorskih aktov, mnenja k predlogom prostorskih aktov, namesto požarnih soglasij h gradbenim dovoljenjem in enotnim gradbenim dovoljenjem pa izdajajo požarna soglasja k projektom za pridobitev gradbenega dovoljenja. Da sem lahko analizirala podatke sem uporabila v analizi še staro delitev, ki je obravnavana v poročilih. Poleg tega se na to področje prišteva še sodelovanje pri lokacijskih ogledih in obravnavah, tehničnih pregledih, sodelovanje v komisijah za ugotavljanje vzrokov požarov in v intervencijah ob požaru, eksploziji ali drugi nesreči. Sem sodi tudi opravljanje inšpekcijskih pregledov: v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah, stanovanjskih ali drugih bivalnih in gospodarskih objektih, v društvih ali drugih nevladnih organizacijah, občinah, ministrstvih ali drugih državnih organih, vojaških objektih in zakloniščih.

⁴⁶ Poročil za leto 1997 in 1998 nisem uspela dobiti.

⁴⁷ Ur.l. RS, št. 110/2002, 97/2003 Odl.US: U-I-152/00-23, 41/2004-ZVO-1, 45/2004, 47/2004, 62/2004 Odl.US: U-I-1/03-15, 92/2005-ZJC-B, 93/2005-ZVMS, 111/2005 Odl.US: U-I-150-04-19

⁴⁸ Ur.l. RS, št. 110/2002 (8/2003 - popr.), 58/2003-ZZK-1

Na področje zaščite in reševanja sodijo še inšpekcijski pregledi objektov, ki jih uvrščamo na področje varstva pred požarom, inšpekcijski pregledi kopališč ter spremljanje vaj zaščite, reševanja in pomoči.

V nadaljevanju poročila vsebinsko obravnavajo vsako področje posebej. Na področju varstva pred požarom najpogosteje bolj natančno obravnavajo pregled in njegove ugotovitve sistemov aktivne požarne zaščite oziroma podjetij, ki so pooblaščenca za njihovo pregledovanje, skladišč naftnih derivatov, objektov lesne industrije, bolnišnic, vzgojno varstvenih zavodov in šol, organizacij, ki izvajajo požarno varovanje ter vzdrževalcih gasilnikov in preizkuševalcih hidrantnih omrežij.

Na področju zaščite in reševanja poročila bolj natančno obravnavajo ugotovitve inšpekcijskih pregledov v občinah, upravah za obrambo, pripravljenosti enot civilne zaščite, državnih sil za zaščito, reševanje in pomoč, gospodarskih družb ter pripravljenosti gasilskih enot. Posebno področje, ki je del zaščite in reševanja in je obravnavano v poročilu, so inšpekcijski pregledi na področju varstva pred utopitvami.

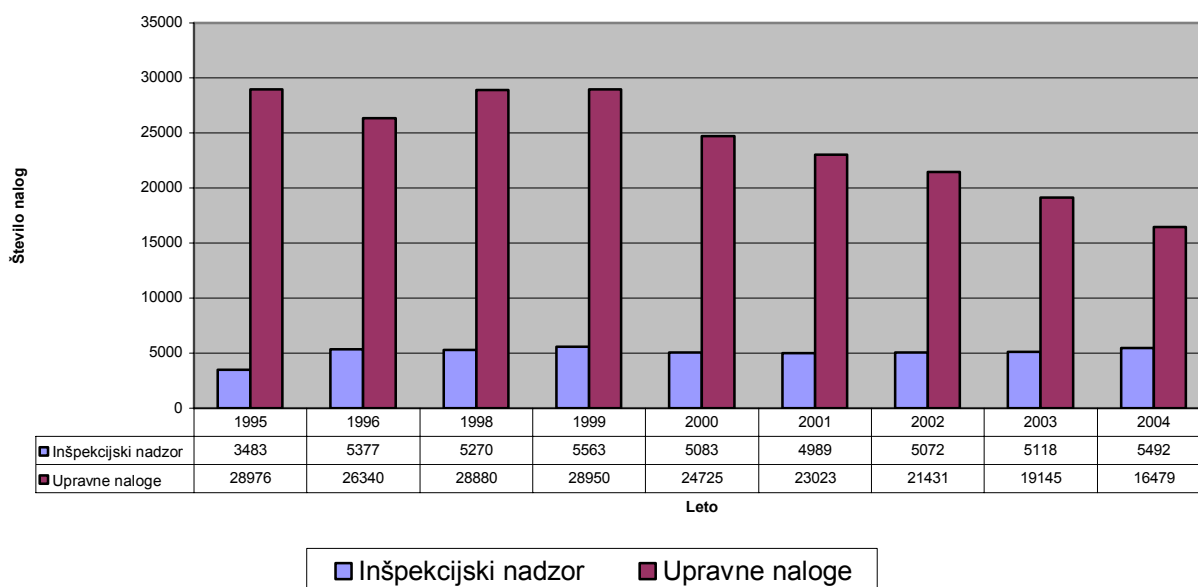
V delu poročil se obravnavajo tudi prostorski in materialni pogoji dela ter kadrovska struktura inšpektorata. Eno poglavje je namenjeno usposabljanjem in izobraževanjem delavcev. V poročilih za leto 1995 in 1996 je organiziranost navedena na koncu poročila, v ostalih pa je obravnavana že na začetku.

V sklepnem delu se v večini poročil nahajajo sklepne ugotovitve, predlogi za izboljšanje stanja ter ponekod še sodelovanje z drugimi organizacijami.

7.1 PREGLED ŠTEVILA OPRAVLJENIH NALOG

Na začetku sem se lotila podatkov o številu opravljenih nalog inšpektorata za vsa proučevana leta. Najprej sem se lotila primerjave, kolikšen delež vseh nalog predstavljajo naloge inšpektorskega nadzora in koliko nalog se opravi v okviru upravnih nalog.

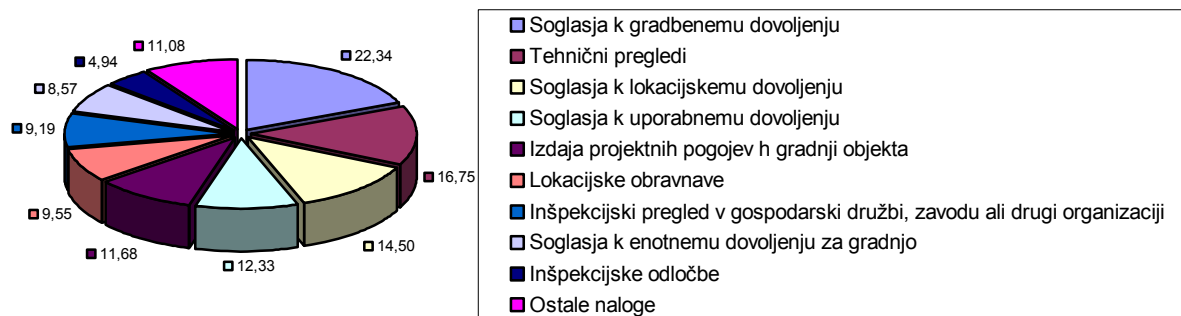
Pregled števila opravljenih nalog

Graf 7.1: Pregled števila opravljenih nalog

Iz grafa (glej graf 7.1) lahko razberemo, da največji delež nalog inšpektorata v primerjavi z nalogami inšpekcijskega nadzora predstavljajo upravne naloge. To razmerje je približno ena proti štiri. Zanimivo je, da se je z leti obseg upravnih nalog zmanjševal, število nalog inšpekcijskega nadzora pa se ni bistveno spreminjalo. Tako se je vse od leta 1995, ko je skupno število nalog znašalo 32.459, le to zmanjševalo vse do leta 2004, ko je znašalo samo še 22.752 opravljenih nalog.

Največ nalog inšpekcijskih pregledov (glej graf 7.2) v povprečju vseh preučevanih let inšpektorata se opravi v gospodarski družbi, zavodu ali drugi organizaciji (9,19 % oziroma 2617 nalog inšpektorata), sledi izdaja odločb s slabimi petimi odstotki (1428 nalog), dva odstotka (575) nalog inšpektorata zavzamejo inšpekcijski pregledi v stanovanjskem ali drugem bivalnem ali gospodarskem okolju ter dva odstotka (408 nalog) inšpekcijski pregledi na podlagi prijave strank.

Graf 7.2: Povprečno število opravljenih nalog v odstotkih po posameznih področjih dela inšpektorata

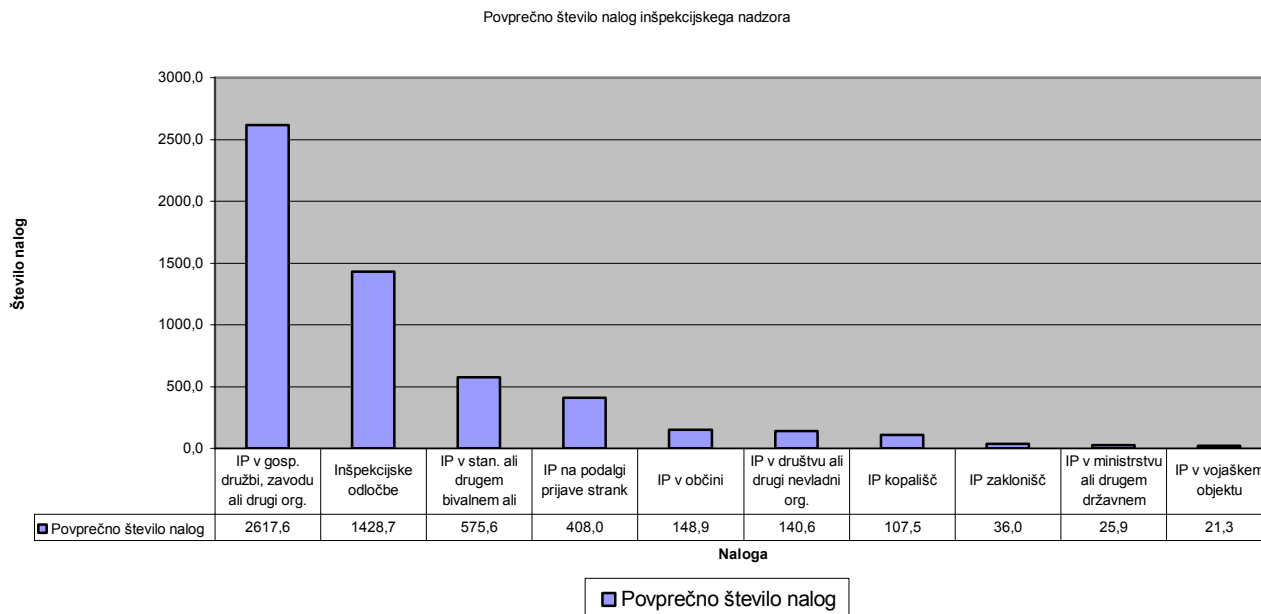
V primerjavi z inšpekcijskimi pregledi (glej graf 6.2), so glavne dejavnosti inšpektorata še vedno upravne naloge. V povprečju proučevanih let se izda največ soglasij h gradbenemu dovoljenju (22,34 % ali 6589 nalog), sledijo tehnični pregledi (16,75 % ali 4812 nalog), izdaja soglasij k lokacijskemu (14,50 % ali 4551 nalog) in uporabnemu dovoljenju (12,33 % ali 3673 nalog). Inšpekcijske naloge sledijo upravnim šele na sedmem mestu z 9,19 % opravljenih nalog.

Kljub temu da inšpekcijski pregledi pri delu inšpektorjev predstavljajo manjši del njihovih nalog, se bom v diplomski nalogi pri proučevanju poročil inšpektorata osredotočila le nanje.

		Leto								
		1995	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
INŠPEKCIJSKI NADZOR	IP ⁴⁹ v gosp. družbi, zavodu ali drugi org.	1602	2609	2489	2653	2670	2773	3253	2780	2729
	IP v občini		206	238	192	166	92	30	83	184
	IP v društvu ali drugi nevladni org.	464	173	119	137	63	74	65	98	72
	IP v stan. ali drugem bivalnem ali gosp. objektu	513	750	647	847	518	500	370	597	438
	IP v ministrstvu ali drugem državnem organu		109	33	1	2	30	16	10	6
	IP v vojaškem objektu		86	29	11	12	3	7	11	11
	IP zaklonišč					8	36	25	20	91
	IP kopaljšč						114	81	116	119
	IP na podlagi prijave strank									408
	Inšpekcijske odločbe	904	1444	1715	1722	1644	1367	1225	1403	1434
UPRAVNE NALOGE		28976	26340	28880	28950	24725	23023	21431	19145	16479
SKUPAJ		32459	31717	34202	34512	29808	28012	26503	24263	22752

Tabela 7.1: Število opravljenih nalog po posameznih letih

⁴⁹ IP pomeni inšpekcijski pregled.

Graf 7.3: Povprečno število nalog inšpekcijskega nadzora

Iz tabele (glej tabelo 7.1) in grafa (glej graf 7.3) je razvidno, da se največ inšpekcijskih pregledov izvrši v **gospodarski družbi, zavodu ali organizaciji**. Njihovo število se skozi proučevana leta ni bistveno spreminjalo. Na tem področju so inšpektorji ugotavljali, da so na stanje požarne varnosti v veliki meri vplivale nenehne spremembe v dejavnosti, tehnoloških postopkih, spremembah organiziranosti in lastništvu in s tem povezanimi racionalizacijami, ki so šle dostikrat v škodo požarne varnosti. Problem je predstavljalo nepravilno skladiščenje nevarnih snovi, neredno vzdrževanje in izklapljanje sistemov aktivne požarne zaščite in gasilsko tehničnih sredstev, neizvajanje požarnih straž, slabo in neredno izvajanje izobraževanja in poučevanja delavcev o požarnovarnostnih ukrepih na delovnem mestu.

S povprečnimi slabimi 5 % (1428,7 nalog) se na drugem mestu nahaja **izdajanje inšpekcijskih odločb**. Tudi na tem področju se število skozi proučevana leta ni bistveno spreminjalo in je ostajalo konstantno.

Na tretjem mestu sledijo **inšpekcijski pregledi v stanovanjskem ali drugem bivalnem ali gospodarskem objektu**. Njihova povprečna vrednost znaša 575,6 nalog oziroma 1,96 % vseh nalog inšpektorata. Na tem področju se skozi vsa leta pojavljajo podobni problemi, na katere so inšpektorji opozarjali v poročilih. Njihovi zaključki so se nanašali na problem nedorečenosti glede razmejitev pravic in

odgovornosti med lastniki, najemniki in upravniki ter problem financiranja vzdrževanja obstoječih gasilskih tehničnih sredstev, požarnih stopnišč, evakuacijskih poti, dimovodnih naprav, naprav za javljanje požara, strelovodnih naprav ... Ukrepanje inšpektorja je velikokrat oteženo tudi zato, ker se druge pristojne inšpekcije (zdravstvena, stanovanjska, energetska in okoljska) izmikajo ukrepanju in zaradi velikega števila strank. V skupnih prostorih so bili nakopičeni razni gorljivi materiali, posode z vnetljivimi tekočinami in plinske jeklenke. Na poteh so se nahajale razne ovire, ki ogrožajo varen umik. V poročilih se je do leta 2000 opozarjalo tudi na problem neuporabnosti intervencijskih poti zaradi mirujočega prometa, nameščenosti raznih ovir, kot so zapornice, korita za rože, igrala za rože ...

Inšpekcijskim pregledom v stanovanjskem ali drugem bivalnem oziroma gospodarskem objektu sledijo **inšpekcijski pregledi na podlagi prijave strank** s povprečnim številom nalog 408, kar znaša 1,79 % vseh nalog, ki jih opravi inšpektorat.

Pomemben delež na področju zaščite in reševanja predstavljajo **inšpekcijski pregledi v občinah**. Povprečno število njihovih nalog je 149 oziroma 0,51 % vseh nalog, ki jih opravi inšpektorat. Če pogledamo tabelo (glej tabelo 6.1), ugotovimo, da se je do leta 2003 število opravljenih nalog na tem področju zelo zmanjševalo in leta 2002 doseglo le 30 nalog. Toda že naslednje leto je število ponovno poskočilo in leta 2004 je bilo opravljenih že 184 inšpekcijskih pregledov v občinah. Razlog za takšen trend je, da je bila leta 2002 izdana Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja⁵⁰ (v nadaljevanju uredba), s katero je bilo določeno, da morajo občine in drugi državni organi, pristojni za izdelavo načrtov zaščite in reševanja, izdelati oziroma uskladiti načrte zaščite in reševanja s to uredbo v dveh letih oziroma treh po njeni uveljavitvi. Zato je inšpektorat izvajal inšpekcijski nadzor v letu 2002 le v nekaterih novonastalih in posavskih občinah.

Omeniti velja, da so v letu 1999 inšpekcijske preglede pričeli izvajati na podlagi enotne metodologije, katere sestavni del so bili enotni obrazci za popis potrebnih podatkov o stanju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v posameznih

⁵⁰ Ur.l. RS, št. 3/2002 (17/2002 - popr.), 17/2006

lokalnih skupnostih. Z njimi so tako lokalne skupnosti kot inšpektorat dobili celovit vpogled v stanje priprav posamezne lokalne skupnosti.

Ugotovitve inšpektorjev ob inšpekcijskih pregledih v občinah so bile sledeče:

- Stanje na področju normativne ureditve (sprejem ustreznih sklepov v občinah) se iz leta v leto izboljšuje, vendar še vedno nekaj občin nima ustreznih dokumentov o organiziranju in vodenju enot, služb ter drugih operativnih sestavov za zaščito in reševanje.
- V mnogih občinah so imeli prevelika pričakovanja od Ministrstva za obrambo, saj so bila prisotna razmišljanja, da jim ni potrebno opraviti nobenih nalog na navedenem področju, ker te naloge za njih opravlja ministrstvo.
- V poročilih za leti 1995 in 1996 se ugotovitve glede ocen ogroženosti nanašajo predvsem na to, ali so le te izdelane, saj je bil takrat sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami šele v nastajanju in predvsem urejanju. Stanje na tem področju se je iz leta v leto izboljševalo in ugotovitev inšpektorata v poročilu leta 1999 je bila, da je stanje na področju njihove izdelave dobro in, da se lokalne skupnosti zavedajo svojih dolžnosti.

Inšpektorji so ugotavljali, da so bile ocene ogroženosti v glavnem izdelane, vendar v večini niso zajemale analiz naravnih in drugih danosti za nastanek naravne in druge nesreče z oceno možnega poteka in posledic nesreče s predlagano stopnjo zaščite pred nevarnostmi ter predlogom preventivnih in drugih ukrepov za zaščito, reševanje in pomoč. Ocene ogroženosti so bile izdelane tako, da niso služile kot podlaga za izdelavo načrtov zaščite in reševanja.

- Tudi glede načrtov zaščite in reševanja se je v začetnih letih vzpostavljanja sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, stanje na tem področju počasi izboljševalo. Odstotek, za katerega so imele občine izdelan načrt, se je iz leta v leto povečeval. Načrtov niso imele izdelanih novo nastale občine, saj je za njihovo izdelavo potreben precejšen napor, tako po obsegu dela kot tudi v strokovnem smislu. Inšpektorji so vseskozi opozarjali tudi na to, da načrti ne vsebujejo vseh elementov, ki jih zahtevajo predpisi in ne zagotavljajo učinkovitega ukrepanja ob naravnih in drugih nesrečah. Vendar se je v zvezi s tem problemom ukvarjala tudi uredba in je predvidela izboljšanje na tem področju z uskladitvijo načrtov na lokalni, regijski ter državni ravni. Do konca leta 2004, ko je potekel rok za njeno implementacijo, so inšpektorji ugotovili, da vsi načrti še niso sprejeti in

usklajeni z uredbo in regijskimi načrti zaščite in reševanja. Razlog je bil tudi v počasnosti sprejemanja državnih in regijskih načrtov.

- Stanje na področju organiziranosti sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je bilo v občinah zelo neenotno. V nekaterih občinah določene enote še niso bile popolnoma s pripadniki Civilne zaščite, težavo pa je predstavljalo tudi prilagajanje organiziranosti novi uredbi. Na novo organizirane enote Civilne zaščite so bile večinoma slabo opremljene in le delno usposobljene. Izjemoma so imele posamezne občine celovit pregled usposobljenosti pripadnikov posameznih sil.

Inšpekcijskim pregledom v občinah sledijo s 140,6 nalogami ali 0,46 % vseh opravljenih nalog v inšpektoratu **inšpekcijski pregledi v društvu ali drugi nevladni organizaciji**. Število opravljenih nalog se je vseskozi zmanjševalo. Leta 1995 je znašalo 464 opravljenih nalog, leta 2004 pa le 72. Poročila posebej tega področja ne obravnavajo, z izjemo poročila za leto 2004. V tem letu so inšpektorji izvedli inšpekcijske nadzore, katerih namen je bil preveriti izvrševanje dolžnosti po uredbi o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč. Poudarek je bil na preverjanju organizacije enot, pregledu operativnih načrtov, dokumentov o mobilizacijski pripravljenosti enot, usposobljenosti pripadnikov ... Inšpekcijski nadzori so bili opravljeni pri Inštitutu Jožef Štefan, Jamarski zvezi Slovenije, Planinski zvezi Slovenije, Rdečemu križu Slovenije ..., ker so inšpektorji prišli do ugotovitev, da:

- so enote organizirane skladno z Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja,
- so enote v glavnem določila merila za organiziranje in opremljanje enot,
- v večini primerov enote niso izdelale operativnih načrtov zaščite in reševanja,
- se usposabljanja pripadnikov enot izvajajo in
- so letne programe o izvedbi programa reševalne dejavnosti, opremljanja in usposabljanja enot in služb ter o uporabi sredstev pripravili in oddali vsi.

Kot je razvidno iz tabele (glej tabelo 6.1), je leta 2001, ko je stopil v veljavo Zakon o varstvu pred utopitvami⁵¹, inšpektorat začel izvajati naloge inšpekcijskega nadzora še

⁵¹ Uradni list RS, št. 44/2000, 110/2002-ZGO-1

na področju varstva pred utopitvami oziroma je začel z **inšpekcijskimi pregledi kopališč**. Povprečno število nalog na tem področju znaša 107,5 naloge oziroma 0,43 % vseh nalog inšpektorata. Njihovo število se od leta 2001, ko so inšpektorji začeli z izvajanjem nadzora na tem področju, ni bistveno spreminjalo. V prvih letih, ko so začeli z izvajanjem nadzora nad kopališči, so opozarjali predvsem na tri glavne pomanjkljivosti:

- nezadostno število reševalcev iz vode, ki je posledica neupoštevanja predpisanih kriterijev in pomanjkanja finančnih sredstev oziroma varčevanja na račun reševalcev iz vode,
- pomanjkljiva opremljenost mest opazovanja in reševalcev iz vode in
- nezadostna ali nepopolna oprema za reševanje iz vode.

Inšpektorji so poudarili, da je bilo zaznati enoletni premor v nadzoru nad kopališči, saj je do uveljavitve Zakona o varstvu pred utopitvami⁵² navedeno področje v celoti pokrival Zdravstveni inšpektorat.

V poročilu za leto 2004 so inšpektorji ugotovili, da se stanje na področju kopališč postopoma, glede na pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene ob inšpekcijskih nadzorih kopališč v preteklih letih, izboljšujejo in to kaže na boljšo urejenost kopališč.

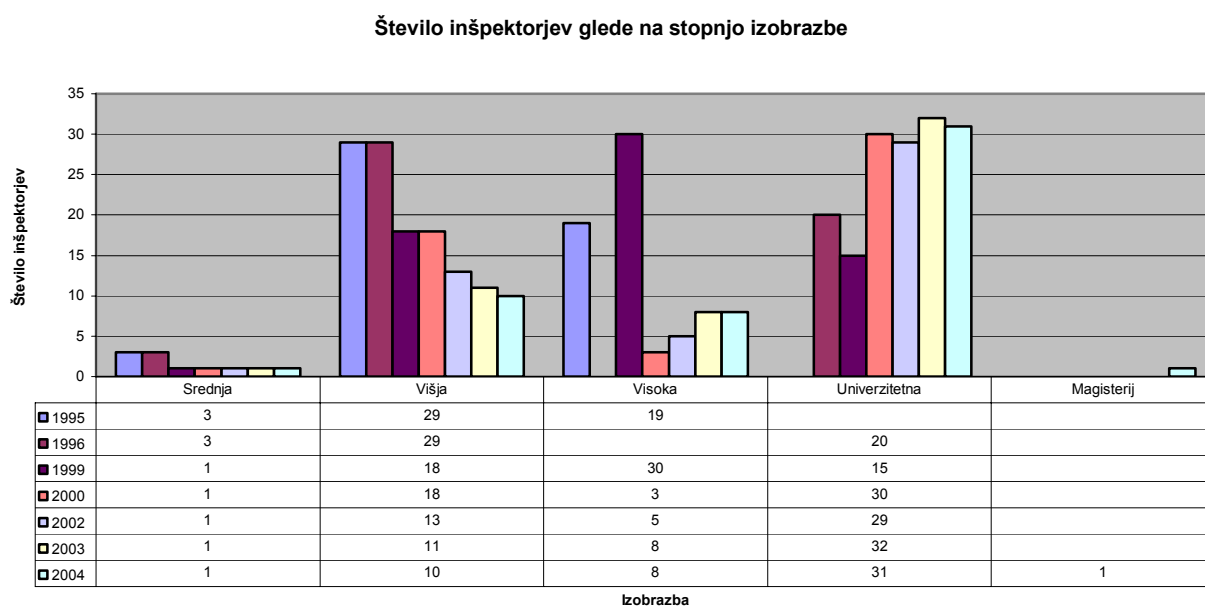
Na desetem mestu po povprečnem številu nalog, ki se izvajajo v okviru inšpekcijskega nadzora, se nahajajo **inšpekcijski pregledi zaklonišč**. Povprečno število nalog, opravljenih na tem področju, znaša 36 oziroma 0,15 % vseh nalog inšpektorata. Te naloge je inšpektorat začel izvajati leta 2000, njihovo število pa je do leta 2004 naraščalo.

Najmanjši delež nalog v okviru inšpekcijskega nadzora inšpektorat opravi pri **pregledih v ministrstvu ali drugem državnem organu in v vojaškem objektu**. Za prve je povprečno število opravljenih nalog 30 (0,10 %), za slednje pa 21,3 (0,07 %).

⁵² Uradni list RS, št. 44/2000, 110/2002-ZGO-1

7.2 IZOBRAZBENA STRUKTURA INŠPEKTORJEV NA INŠPEKTORATU RS ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

V poročilih so navedeni tudi podatki o kadrovski strukturi zaposlenih na inšpektoratu. Obravnavajo tako administrativne delavce kot inšpektorje in razmerja med njimi. Ker me zanima predvsem izobrazba slednjih, sem se osredotočila le na inšpektorje.

Graf 7.4: Število inšpektorjev glede na stopnjo izobrazbe

Izobrazbena struktura zaposlenih inšpektorjev kaže (glej graf 7.4), da jih ima največ univerzitetno izobrazbo in da se le-ta iz leta v leto povečuje. Inšpektorjev z nižjo stopnjo izobrazbe je bilo v prvih preučevanih poročilih veliko, z leti pa je njihovo število upadalo. To je posledica prevzema občinskih in medobčinskih inšpektorjev iz leta 1994. Takrat je stari Zakon o varstvu pred požarom⁵³ za občinske požarne inšpektorje predpisoval le višjo strokovno izobrazbo. Na novo se zaposluje le še inšpektorje z univerzitetno izobrazbo, kot to zahteva zakon.

Kadrovski postopki zaposlitve inšpektorja so zelo dolgotrajni, saj trajajo od več mesecev do enega leta. Ker inšpektor lahko prične samostojno delati šele ko opravi

⁵³ Uradni list RS, št. 71/1993, 87/2001, 110/2002-ZGO-1

strokovni izpit, ki ga mora opraviti v enem letu od imenovanja, je inšpektorat brez inšpektorja skoraj dve leti. Zaradi tega nastajajo večje ali manjše motnje pri izvajanju nalog oziroma pri inšpekcijskem nadzoru, še posebej v manjših izpostavah, kjer sta zaposlena le dva inšpektorja.

Skupno število inšpektorjev (glej tabelo 7.2) po letih ne narašča in ne pada. Skozi vsa poučevana leta se število ni bistveno spreminjalo in se vrti okoli številke 64. Izjema je le leto 1999, ko je bilo skupno število inšpektorjev 86, vendar poročilo ne navaja vzroka za to povečanje.

	Leto						
	1995	1996	1999	2000	2002	2003	2004
Inšpektorji	51	52	64	52	48	52	51
Administrativni delavci	10	12	22	12	13	15	15
Skupaj	61	64	86	64	61	67	66

Tabela 7.2: Skupno število inšpektorjev

7.3 USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE

Poročila obravnavajo tudi preglede in povzetke izobraževanj in usposabljanj delavcev, ki so zaposleni na inšpektoratu. Na splošno se inšpektorji udeležujejo seminarjev, delavnic ali posvetov. Slednji se organizirajo za vodje izpostav, za inšpektorje ali za vse delavce.

Leta 1995, ko se je sistem dela šele vzpostavljal in se je v veliki meri pripravljala in urejala tudi zakonodaja, sta bila organizirana dva posveta inšpektorjev. Za razliko od let, ki so sledila in na katerih so se kasneje obravnavala v večini le postopkovna vprašanja, se je v tem letu veliko razpravljalo tudi o strokovnih vprašanjih (problematika pregledovanja in preizkušanja sistemov aktivne požarne zaščite in hidrantih omrežij, sanacije hišnih dimnikov ...).

Največ strokovnih posvetov se nanaša na požarno varnost: v nastanitvenih gostinskih objektih, ob prireditvah, v cestnih predorih, pri vzdrževalnih delih v industriji, v stavbah kulturne dediščine, na kmetijah, v zabaviščnih objektih ... Na to temo jih je bilo največ v letu 1999 (trije) in 2004 (štirje). Poleg teh se inšpektorji udeležujejo še seminarjev, kot so: »Ukrepanje ob nesrečah z nevarno snovjo«, »Kontrola dima v stavbah«, in usposabljanj, ki so se ga na primer udeležili leta 2000 na temo skladiščenja naftnih derivatov in gradnje bencinskih servisov.

Na področju zaščite in reševanja, je usposabljanj in seminarjev malo. Leta 2000 je Uprava RS za zaščito in reševanje organizirala posvetovanje, ki se je nanašalo na medsebojno sodelovanje pri zaščiti in reševanju ter odpravljanju posledic nesreč z nevarnimi snovmi, leta 2003 je bilo organizirano predavanje dr. Johna L. Clarka na temo »Krizno upravljanje« ter leta 2004 posvet na temo »Ukrepanje ob nesrečah z nevarno snovjo«.

Vsako leto se inšpektorji tudi dodatno izobražujejo na različnih računalniških in jezikovnih tečajih.

Poročili za leto 2003 in 2004 opozarjata, da kljub relativno bogatemu izobraževalnemu programu inšpektorat ocenjuje, da bo v naslednjih letih potrebno zagotoviti več finančnih sredstev za strokovno usposabljanje inšpektorjev. Za delo je namreč nujno potreben dostop do informacij iz vseh področij dela inšpektorata, ne samo na zakonodajnem področju, temveč tudi na strokovno tehničnih področjih.

8 ZAKLJUČEK

Čeprav ima po splošnem prepričanju inšpekcijski nadzor negativen prizvok, se mu ne moremo izogniti, saj zagotavlja spoštovanje zakonov in predpisov, s katerimi skuša država na čim bolj demokratičen način urejati delovanje družbe in odnose v njej. Pravzaprav lahko vidimo v nadzoru tudi namen države, da že na začetku prepreči protipravna, kazniva ali nepravilna dejanja. Ravno tukaj nastopi vloga inšpektorja, ki nastopa kot varuh javnega interesa in presoja, preverja, opozarja in razsoja v prid temu.

V Sloveniji vrši nadzor na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami. Njegovo delo se nanaša predvsem na področje požarnega varstva ter na področje zaščite in reševanja.

Pri preverjanju prve hipoteze, ki se glasi: »Zaradi učinkovitega in konstantnega nadzora nad občinskimi načrti zaščite in reševanja so občine začele postopoma to področje urejati in izdelovati oziroma usklajevati načrte zaščite in reševanja, zato je bilo posledično kršitev zakonov in predpisov na tem področju vse manj«, sem ugotovila slednje. Inšpektorji so vsako leto dosledno izvajali nadzor v občinah. Čeprav je bil poudarek na različnih stvareh, so vsako leto izvajali nadzor nad občinskimi načrti zaščite in reševanja. Pri tem so se inšpektorji na začetku ukvarjali predvsem z vzpostavitvijo zakonodaje na tem področju ter preverjanji, ali občine načrte sploh imajo izdelane. V naslednjih letih so se inšpektorji osredotočali predvsem na novonastale občine, kjer so preverjali ali so imele občine načrte sploh izdelane. Sproti so inšpektorji opozarjali občine in državne institucije na pomanjkljivosti in probleme, ki so jih srečevali pri svojem delu, z namenom, da uredijo to področje. Občine se namreč pri izdelavi načrtov zaščite in reševanja niso posluževale enakih meril. Poleg tega je bila njihova kvaliteta izdelave predvsem odvisna od strokovne usposobljenosti in znanja njihovih izdelovalcev, ki so bili največkrat zaposleni na Ministrstvu za obrambo. Leta 2003 sta izšla dva pravilnika, ki sta predvsem zahtevala, da se načrti na državni, regijski in občinski ravni med seboj uskladijo in poenotijo. Pravih rezultatov po uvedbi teh pravilnikov do leta 2004

inšpektorji še niso mogli ugotoviti, saj je bil problem v počasni izdelavi načrtov na državni in regijski ravni. Kljub temu je bil od leta 1995 opazen napredek, ko so inšpektorji začeli z izvajanjem nadzora, do leta 2004. Mojo prvo hipotezo zato lahko v celoti potrdim.

Pri preverjanju druge hipoteze »Pogoji za podelitev naziva inšpektor so visoki, narašča tudi zahtevana izobrazba za inšpektorja in število usposabljanj ter izobraževanj, ki se jih udeležujejo inšpektorji na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami« sem ugotovila slednje. Pogoji, ki jih določa Zakon o inšpekcijskem nadzoru, so po mojem mnenju primerni zahtevnosti in odgovornosti za delovno mesto inšpektorja. Inšpektor mora v prvi vrsti imeti dobro univerzitetno izobrazbo tehnične smeri. Še bolj kot osnovna izobrazba, ki je nujen pogoj, so pomembne izkušnje posameznika, za kar je po zakonu zahtevanih minimalno pet let delovnih izkušenj. Zahtevana izobrazba se je vseskozi povečevala, saj so stari občinski inšpektorji za požarno varnost svoje delo opravljali tudi z višjo strokovno izobrazbo, medtem ko je inšpektorat kasneje zaposloval samo inšpektorje z univerzitetno izobrazbo.

Dodatnih izobraževanj, kar ugotavlja in opozarja v svojih poročilih tudi Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, predvsem tista, ki se nanašajo na strokovno-tehnična izobraževanja je nedvomno premalo. Tudi ta, na katerih so inšpektorji prisotni, se nanašajo predvsem na požarno varnost in zelo malo je takih, ki se nanašajo na zaščito in reševanje. Skozi proučevana poročila sem ugotovila, da se število strokovnih izobraževanj skozi leta ni bistveno spreminjalo ali povečevalo. Tako lahko potrdim le prvi del hipoteze, ki se nanaša na zahtevano izobrazbo, drugi del pa zavrnem.

Delo in vloga inšpektorja ni le v tem, da v imenu države išče kršitelje zakonov in predpisov. Pomembnejši je njegov prispevek, ko opozarja, svetuje in zahteva, da se stvari, ki so v neskladju z zakoni in pravilniki, uredijo. Namreč velikokrat lahko kot posamezniki zaradi lastnih interesov zaidemo iz prave poti in včasih je že dovolj, da nam kdo, velikokrat tudi zaradi naše lastne varnosti, svetuje, kaj je pravilno in kaj ne. Še posebej je to pomembno na področju, ki sem ga proučevala, saj so tukaj velikokrat lahko ogrožena življenja ljudi in posameznikov. Zaradi neupoštevanja in

nepoznavanja zakonov in predpisov bi lahko prišlo do velikega števila nedolžnih žrtev. Takrat je na žalost lahko že vse zamujeno.

9 LITERATURA

9.1 KNJIGE

1. Grafenauer, Božo in Breznik, Janez (2005) Upravni postopek in upravni spor. Ljubljana: GV Založba.
2. Haralambos, Michael in Holborn, Martin (1999) Sociologija. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
3. Jerovšek, Janez (1979) Učinkovita delovna organizacija. Maribor: Založba obzorja Maribor.
4. Dolinar, Ksenja in Knop, Seta (ur.) (1994) Leksikon Cankarjeve založbe. Ljubljana: Cankarjeva založba.
5. Miščević, Đorđe (1987) Inspekcijski nadzor. V: Informator št. 6/87, Zagreb.
6. Pečar, Janez (1988) Formalno nadzorstvo. Ljubljana : Delavska enotnost, Časopisni zavod Uradni list SR Slovenije.
7. Rakočević, Slobodan in Bekeš, Peter (1994) Državna uprava. Ljubljana: Časopisni zavod Uradni list Republike Slovenije.
8. Slovar slovenskega knjižnega jezika (1995). Ljubljana: Državna založba Slovenije.
9. Stojin, Tone (1996) Inšpekcijsko nadzorstvo. Ljubljana: Visoka šola za zdravstvo.
10. Turk, Alenka (2004) Inšpekcijski nadzor na upravnem področju kmetijstva. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
11. Virant, Grega (1998) Pravna ureditev javne uprave. Ljubljana: Visoka upravna šola.

9.2 ČLANKI

12. Brejc, Miha (1998) Strukturalna in funkcionalna analiza inšpekcijskih služb. V: Dnevi slovenske uprave Portorož 1998, Ljubljana: Visoka upravna šola.
13. Brezovšek, Marjan (2000) Kako do zanesljive uprave?. V: Teorija in praksa, letnik 37, številka 2/2000.

14. Kladošek, Roman (2002) Nova ureditev inšpekcijskega nadzora. V: Dnevi slovenske uprave Portorož 2002; Visoka upravna šola, Portorož, 2002.
15. Pečar, Janez (1995) Nadzorovanje kot najpomembnejša dejavnost. V: Teorija in praksa; Fakulteta za družbene vede, Ljubljana, letnik XXXII, številka 1-2.
16. Ušeničnik, Bojan (2002) Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. V: Ušeničnik, Bojan, ur. (2002) Nesreče in varstvo pred njimi. Ljubljana: Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

9.3 ZAKONSKI IN DRUGI DOKUMENTI

17. Uradni list Republike Slovenije (2002) Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Št. 44.
18. Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 1995 (1996). Ljubljana: Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
19. Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 1996 (1997). Ljubljana: Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
20. Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 1999 (2000). Ljubljana: Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
21. Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 2000 (2001). Ljubljana: Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
22. Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 2001 (2002). Ljubljana: Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
23. Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 2002 (2003). Ljubljana: Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
24. Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 2003 (2004). Ljubljana: Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.

25. Poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami za leto 2004 (2005). Ljubljana: Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
26. Smernice za izvajanje nalog inšpektorata RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (2000). Ljubljana: Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami.
27. Učno gradivo pri predmetu Teorija civilne obrambe I, Ljubljana, 2005
28. Uradni list Republike Slovenije (1994) Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Št. 64.
29. Uradni list Republike Slovenije (2001) Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSVN). Št. 56
30. Uradni list Republike Slovenije (2002) Zakon o državni upravi. Št. 52.
31. Uradni list Republike Slovenije (2002) Zakon o inšpekcijskem nadzoru. Št. 56.
32. Uradni list Republike Slovenije (1994) Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Št. 64.
33. Uradni list Republike Slovenije (1993) Zakon o varstvu pred požarom. Št. 71

9.4 ELEKTRONSKI IN DRUGI VIRI

34. Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami,
<http://www.mors.si/index.php?id=11> (12.05.2006)
35. Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami,
<http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sv1.htm> (19.05.2006)
36. Sile za zaščito, reševanje in pomoč,
<http://www.sos112.si/slo/page.php?src=sz1.htm> (24.05.2006)